

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η ('Εξάμηνο Β') * ΑΘΗΝΑ, 8 ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΗ 1910 * ΑΡΙΘΜΟΣ 401

“Ενας λαός υψώνεται ἄμα δείξῃ πῶς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια.—ΨΥΧΑΡΗΣ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ. Ἀθηνιώτικα γράμματα.
ΑΔΚΑΙΟΣ Ἠλιώγευμα.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ σὸν κ. Πάλλη.
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες τοῦ Γεροῦ μου (συνέχεια).
ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΟΝΤΟΣΤΑΝΟΣ. Στέλιος Δεσούλλας.
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικά: Τρία πρωτότυπα (Ὁ Βασιλεὺς Ἀνγλιανός.—Δολίττα.—Τὸ Αἶνιγμα).
ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ. «Ὁ Χορὸς τῆς Κούκλας».
ΦΥΛΛΟΛΟΓΟΣ. Διὰ μας καὶ ξένα.
ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. «Φάουστ» τοῦ Γκαίτε (μεταφραστικὴ δοκιμὴ).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ—ΒΑΡΒΑΡΟ-ΠΛΑΖΑΡΟ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

“ΦΑΟΥΣΤ,”

Σπουδαστήριον τοῦ Φάουστ.

ΦΑΟΥΣΤ, μόνος (ἀφοῦ ἔχει φύγει ὁ Βάγνερ).
Πῶς καθ' ἔλπίδα πὰ δὲ χάνει ὁ νοῦς
ποῦ εἶνε σὲ κούφια λόγια καλλημένος,
σκάδ' ἀπληστα ζητώντας θησαυροὺς
κ' εἶνε, ἂν σκουλίκια βρεῖ, εὐχαριστημένος.

Παρόμοια φωνὴ ἀνθρώπου ἀρμόζ' ἐδῶ,
ποῦ πλήθια μ' ἔζωσαν τὰ πνεύματα, νὰ ἠχῆσαι;
Μὰ ἄχ! τούτῃ τῇ φερά σ' εὐχαριστῶ,
ὦ πὺδ ἄθλιο πλάσμα ποῦ ἔχ' ἡ γῆς γεννήσει.
Μ' ἔχεις βγάλει ἀπὸ τόση ἀπελπισιά,
νὰ μοῦ ἀφανίσαι ποῦ ἤθελε τὰ φρένα.
Τόσο τρανὸ εἶταν δράμα γιὰ μένα,
ποῦ τῇ μικρότῃ μου ἐνωσα βαθιά.

Ἐγώ, τοῦ θεοῦ ὁμῶμα, ποῦ, θαρρώντας
πῶς στήν αἰώνια ἀλήθεια ἤμουν κοντά,
ἐχαιρόμουν σ' αἰώνια ξαστεριά
καὶ φέγγος, κάθε γῆινο παρατώντας·
ἐγώ, ἓνα Χερουβείμ, ποῦ εἶχε τολμήσει
νὰ πεῖ πῶς τρέχ' ἡ δύναμή του, ὦ φύση,
στὶς φλέδες σου καὶ πλάθοντας πῶς ζεῖ
ἄθάνατα—ποιά βρισκω πλερωμή!
Μ' ἔχ' ἓνας λόγος βροντερὸς γκρεμίσαι.

“Ὅτι σοῦ μοιάζω ὁ νοῦς μου ἄς μὴν τὸ βάλει:
Ἄν εἶχε φτάσ' ἡ δύναμή μου νὰ σὲ βγάλει,
νὰ σὲ κρατήσῃ κιόλα δὲν μπορεῖ.
Ἐνωσα ἐκείνη τῇ χαρούμενῃ ὄρα
τόσο μικρῇ, τόσο μεγάλη τὴν ψυχῇ·
μὰ ἐσὺ σκληρὰ μ' ἔσπρωξες πίσω τώρα
στὴν ἀνθρώπινη μοῖρα τὴν τυφλή.
Τί νὰ ξεφύγω ποιὸς θὰ μοῦ τὸ μάθει;
Σκλάβος νὰ γένω ἐκείνης τῆς ὀρμῆς;
Ἄχ! οἱ πράξεις μας, ὅσο καὶ τὰ πάθη,
μᾶς φράζουνε τὸ δρόμο τῆς ζωῆς.

Στὸ πὺδ ψηλὸ ποῦ ἔχει ἀπὸ νοῦ περάσει,
κολλᾷ στοιχεῖο πάντα ξενότερο μ' αὐτό·
κι ἂν τὸ καλὸ τοῦ κόσμου ἔχομε φτάσει,
πλάνη κι ἀπάτη λὲν τὸ πὺδ καλὸ.
Ἵσα αἰσθήματα θεῖα μᾶς δώσαν τῇ ζωῇ
μουδιάζουν μὲς τῇ γῆινη χλασῇ.

Ὅταν μ' ἐλπίδα ἀπόκοτα φτερὰ
ἀνοίγει πρὸς τὸ αἰώνιο ἡ φαντασία,
τῆς φτάνει λίγος τόπος σὰ σκορπᾷ
στὴ ζάλη τοῦ καιροῦ καθ' εὐτυχία.
Ἡ ἔγνια στήν καρδιά βαθιὰ φωλιάζει,
γεννώντας πόνους μυστικοὺς ἐκεῖ,
ἀνήσυχη, χαρὰ κι ἀνάπαψη ταράζει
καὶ προσωπίδες πάντα νέες φορεῖ,
σὰ σπῆτι, χτήμα, σὰν παιδί, γυναίκα βγαίνει,
σὰ μαχαίρι, φαρμάκι, σὰ νερὸ ἢ φωτιά:
Τρέμεις ἐσὺ ε,τι δὲ σὲ πιτυχάινει,
κι ε,τι ποτὲ δὲ χάνεις κλαῖς παντοτινά.

Δὲ μοιάζω τοὺς θεοὺς! Τῶχω βαθιὰ αἰστανθεῖ·
μὲ τὲ σκουλίκι μοιάζω ποῦ τὸ χῶμα σκάδει,
ποῦ στὴ σκόνῃ, δπου θρέφεται καὶ ζεῖ,
τὸ συντρέβ' ὁ διαβάτης καὶ τὸ θάδει.

Δὲν εἶνε σκόνῃ αὐτὰ ὄλα μ' ὅσα δῶ ὁ ψηλὸς
ὁ τοῖχος ἀπὸ πλῆθος ράφια μὲ στρυμόνει;
Τὰ χίλια παλιοπράγματα ὁ σωρὸς,
κόσμος γεμάτος σκῶρο ποῦ μὲ ζώνει;
“Ὅ,τι μοῦ λείπει μὴ θὰ τῶδρω αὐτοῦ;
Ἦ μὴ σὲ χίλια θὰ τὸ δῶ βιβλία
πῶς οἱ ἀνθρώποι παιδεύτηκαν παντοῦ,
πῶς σπάνια ἓνας νὰ γνωρίσ' εὐτυχία;
Ἄδειο κρανίον, τί μοῦ σαρκάζεις ἀπὸ κεῖ,
παρὰ πῶς πρὶν, ὡς κι ὁ δικός μου συγχυσμένος,

ἔ νους σου αἰθέριο ἤθελε φῶς καὶ διψασμένος
 γι' ἀλήθεια, οἰχτρά σέ σκότος χάθηκε βερύ ;
 Σεις ἐργαλεία μὲ περγελάτε ἀληθινὰ
 μὲ μύτες, γύρους, ρόλους καὶ τροχούς. Σὰς πῆρα
 στὴ θύρα ποὺ στεκόμουν γιὰ κλειδιά·
 τὸ δόντι σας στριφτό, μὰ δὲν ἀνιεί τῇ θύρα.
 Στὸ ἡμερινὸ τὸ φῶς κρυφί,
 τὸν πέπλο ἢ φύση ἀπάνω της ἀπλόνει,
 ἔ,τι στὸ νοῦ σου αὐτὴ δὲ φανερόνει
 δὲν τῆς τὸ βγάζουν βίδες καὶ μοχλοί.
 Πράματ' ἀρχαῖα, γιὰ μὲν' ἀχρείαστα, εἶσ' ἐδῶ
 γιὰτι ὁ πατέρας μου σὰς εἶχε. Σὲ μαυρίζει,
 παλιὸ καροῦλι ἐσένα, ὅσον καιρὸ
 ὁ θαμπὸς λύχνος στὸ τραπέζι αὐτὸ καπνίζει.
 Δὲ σκόρπιζα τὸ λίγο ποὺ ἔχω ἐδῶ κ' ἐκεῖ,
 παρὰ τὸ λίγο αὐτὸ νὰ μὲ βαραίνει !
 "Ὁ,τ' ἔχεις ἀπ τὸς πρόγονούς σου βρεῖ,
 κέρδεσέ το, δικό σου γιὰ νὰ γένει.
 Τρανὸ εἶνε βάρος ἀχρηστο ὅ,τι μένει,
 μόνο ἢ στιγμή ὅ,τι πλάθει, αὐτὸ ὠφελεῖ.

Μὰ ἀπάνω κεῖ τί μοῦ κερφώνεται ἢ ματιά ;
 Μὴ τὸ μπουκάλι ἐκεῖ τὰ μάτια μαγνητίζει ;
 Γιατί τριγύρο μου μὲ μιὰς γλυκοφωτᾶ,
 σὰν τὸ φεγγάρι ὅταν στὸ δάσος μᾶς δροσίζει ;

Σὲ χαιρετῶ, μπουκάλι ἐσὲ ἀκριδὸ,
 μ' εὐλόθειξ τῶρα ἐνῶ σὲ κατεβάζω !
 Πνεῦμα σ' ἐσὲ καὶ τέχνη ἀνθρώπινη θαμάζω.
 Ἄνθ' ἀπὸ κάθε ὑπνωτικὸ γλυκὸ,
 ἀθέρα ἀπ τὶς πιὸ αἰθέριες φονικὲς δυνάμεις,
 τῇ χάρι σου σ' ἐμένα τῶρα ἄς κάμεις !
 Σὲ κοιτάζω κι ὁ πόνος μου γλυκαίνει,
 σ' ἀγγίζω καὶ τὸ πάσκισμα πρραίνει,
 τοῦ νοῦ ἢ πλημμύρα πέφτει ἀγάλη ἀγάλια.
 Σὲ μιὰ θάλασσα σπρώχνομαι πλατιά,
 λάμπει τὸ κύμα της στὰ πόδια μου μπροστά,
 νέα μέρα μὲ τραβᾶ σὲ νέα ἀκρογιαλία.

Μπρὸς μου γοργόφτερο ἄρμα πύρινο περνᾶ !
 Εἶμ' ἔτοιμος νὰ σκίσω τοὺς ἀέρες,
 νὰ νοῦξω δρόμους νέους ἐκεῖ ψηλά
 πρὸς δράσης καθαρῆς καινούριες σφαίρες.
 Ζωὴ ψηλὴ καὶ γήτεμα θεϊκὸ !
 Τάξιζεις οὐ, σκουλίκι χτές, νὰ τὰ κερδίσεις ;
 Ναί, τόλμησε μονάχα νὰ γυρίσεις
 τὴν πλάτη σου στῆς γῆς τὸν ἥλιο τὸ γλυκὸ !
 Μὲ βιά τις πόρτες θάρρεψε νὰ νοῦξεις,
 ποὺ μπρὸς τοὺς ὁ καθέννας δρόμο ἀλλάζει !
 Νὰ ἢ στιγμή τῶρα μ' ἔργα νὰ τὸ δείξεις
 πῶς ὁ ἄξιος ἄντρας τὸ θεῖο ψῆλος δὲν τρομάζει·
 μπροστά στὸ μαῦρο σπῆλαιο μὴ δειλιάσεις,

ποὺ ἢ φαντασία μαρτύρια πλάθει ἐκεῖ,
 τὸ πέρασμα πολέμα ἐκεῖνο νὰ περάσεις,
 ποὺ ὁ Ἄδης ὄλος ἐκεῖ μπρὸς φλογεβολεῖ
 τὸ βῆμ' αὐτὸ φαίδροσ ἄς τὸ τολμήσεις,
 κι ἄς εἶν' ἀκόμα στὸ Μῆδεν νὰ σῆσεις.

Ἔλα, ἔθγα τῶρ' ἀπ τὴν παλιά σου θήκη,
 ἀγνὸ ποτήρι κρουσταλλένιο ! Σ' ἔχω ἀφήκει
 λησμονημένο αὐτοῦ χρόνια πολλὰ !
 Πῶς στῶν προγόνων τίς γιορτὲς λαμποκοποῦσες
 κι ἀπὸ χέρι σὲ χέρι ὡς γύριζες, σκορποῦσες
 στοὺς σοβαροὺς τοὺς καλεσμένους τῇ χαρᾶ !
 Τὰ τεχνικὰ σκαλισματὰ σου τὰ λαμπρά,
 τὸ χρέος, ξηγώντας τα καθέννας νὰ ταιριάζει
 ρίμες καὶ μονορούφι νὰ σ' ἀδειάζει,
 τόσες νυχτιὲς θυμοῦν τῆς νιότης μιὰ φορᾶ.
 Τῶρα δὲν ἔχω νὰ σὲ δώσω πίσω
 στὸν πλαγινο ἢ νὰ δείξω πνεῦμα γιὰ νὰ ὑμνήσω
 τὴν τέχνη σου : Νὰ ἐδῶ ἕνα ὕψος, ποὺ εὐτὸς μετᾶ,
 σ' ἔχει μὲ κύμα μελανὸ ξεχειλισμένο.
 Αὐτὸ ποὺ ἐτόλμωσα, ποὺ τῶρα διαλεγμένο,
 στεγνὸ ποτήρι ἀδειάζω μ' ὄλην τὴν καρδιά,
 χαιρετισμὸ πρὸς τὴν ἀγῆ ὑψωμένο !

(Φέρνει τὸ ποτήρι στὴ χεῖλη.)

Ἀκούονται καμπάνες καὶ ψαλμωδία.

ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ

Χριστὸς ἀνέστη !
 Χαρὰ στὸν κόσμον κάτου,
 ποὺ τὸν κρατοῦσε τὸ κρυφὸ,
 τὸ λῆθριο, τὸ προγονικὸ
 τὸ κρῖμα στὰ δεσμὰ του.

ΦΑΟΥΣΤ

Ποιὰ ἀπόβαθη βροχὴ, ποιὲς λιγερὲς φωνὲς
 μοῦ ἀρπάζουν ἀπ τὰ χεῖλη τὸ ποτήρι ;
 Δίνετε μῆνυμα, καμπάνες σεις βαριές,
 πῶς τοῦ Πάσχα ἀρχινᾶ τὸ πανηγύρι ;
 Λέτε τὸν ὕμνον τὸν παρήγορο, χοροί,
 ποὺ ἀντήχησε ἀπ ἀγγέλων χεῖλη μιὰ φορᾶ
 στὴν ἐπιτάφια δλόγυρα νυχτιᾶ,
 ὁ νέος δεσμὸς σὰν εἶχε στερωθεῖ ;

ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Μ' ὀλόθωδα βοτάνια
 τὸν ἐμυρώσαμε,
 στὸν τάφο του, οἱ πιστὲς του,
 τὸν ἀπιθώσαμε·
 τοῦ βάλαμε σουδάρι
 σεντόνια καθαρὰ,
 ἄχ ! πάμε καὶ δὲν εἶνε
 ἐκεῖ ὁ Χριστὸς μας πιά.

ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ

Χριστός ανέστη !
Μακάριος πού, αγαπώντας,
τὸ θλιβερό, σωτήριο,
δεινὸ μαρτύριο
πῆγε τραβώντας.

ΦΑΟΥΣΤ

Φωνές οὐράνιες σεῖς, γλυκές καὶ δυνατές,
στή σκόνῃ ἐμὲ τί μὲ ζητᾶτε ;
Ἐκεῖ ἀντηχᾶτε ὅπου εἶν' ἀδύνατες ψυχές.
Τάκοῦμ, μὰ λείπ' ἡ πίστη σ' ὅ,τι μοῦ μὴνᾶτε·
τὸ θάμα εἶνε τῆς πίστεως ἀκριβὸς παιδί.
Δὲν τολμῶ πρὸς τίς σφαίρες νάντικρῶσω,
ὅθε τὸ πρόσχαρο τὸ μήνυμα ἀντηχεῖ·
ὅμως ὁ ἀχός, πού ἀπὸ παιδί μὲ συγκινεῖ,
καὶ τώρα στῆ ζωῇ μὲ κρᾶζει πίσω.
Στῆ γιορτινῇ σιγῇ πῶς μὰ φορὰ
τῶν οὐρανῶν ἡ ἀγάπη μὲ φιλοῦσε,
πόσα προαισθήματα ἡ καμπάνα μοῦ ξυπνοῦσε,
κ' ἡ προσευκὴ εἶταν φλογερὴ χαρά !
Ἐξω σὲ δάση καὶ σ' ἀγρούς σερνόμουν
ἀπὸ ἕναν πόθο ἀξήγητα γλυκό,
κ' ἐνῶ τὸ δάκρι μου ἔτρεχε θερμό,
καινούριον κόσμον μέσα μου αἰστανόμουν.
Τῶν παιγνιδιῶν εἶταν φαιδρὰ μὴνύματκ,
τῶν ἀνοιξιότικων γιορτῶν, αὐτοὶ οἱ ψαλμοὶ
γυρίζει ὁ νοὸς στὰ παιδικὰ τὰ αἰσθήματα
κι ἀπ τὸ στερνό, τολμηρὸ βῆμα μὲ κρατεῖ.
Ἄχᾶτε, οὐράνιοι ὕμνοι γλυκοί ! Ἄναβρῶζει
τὸ δάκρι, ἡ γῆς καὶ πάλι μὲ κερδίζει !

ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Ἄν ὀλοζώντανος
τώρα ὁ θαμένος,
μέγας, ὀλόλαμπρος
εἶναι ὑψωμένος·
στὴν πλάστρα τῆ χαρά,
ζώντας ξανά, ἂν σιμόνει,
ἄχ ! μένουμε γιὰ μᾶς
στὴ γῆς τὰ στήθ' οἱ πόνοι.
Τοὺς ἐδικούς σου ἐδῶ
μᾶς ἀφισες νὰ σβοῦμε·
τὴν εὐτυχία σου ἄχ !
Κύριε, θρηνοῦμε !

ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ

Χριστός ανέστη
ἀπ τὴ φτορὰ βαθιά.
Φαιδροὶ λυθῆτε
ἀπ τὰ δεσμὰ !
Αὐτὸν δοξάζοντας,
ἀγάπη τάζοντας,
χαρὰ σταλάζοντας,

ἔλεο μοιράζοντας
ὄσοι γυρίζετε,
νάτος ὁ Κύριος,
σ' ἐσᾶς φανίζεται !

ΓΚΑΙΤΕ

(Μεταφραστικὴ δοκιμὴ

Κωσταντίνου Χατζόπουλου)

ΣΤΕΛΙΟΣ ΔΕΣΥΛΛΑΣ

— Ἐἰ ἀπόγονοι τοῦ Φειδία, ἀγγόνια τοῦ Ἄ-
πελλῆ, τί κάνετε ; μοῦλεγε τίς προάλλες ὁ Claude
Raphoz, τάποφασίσατε νὰ εἰστέ στὴν οὐρὰ τῶν
βαλκανικῶν κρατῶν ; Ὡς τὰ χτές ἤξερα πῶς ἡ
Βουλγαρία εἶχε καλοὺς στρατιῶτες, τόσο καλοὺς
μάλιστα πού νὰ μὴ φοβᾶται νὰ τρίξη προκλητικὰ
τὰ δόντια τῆς στὴν Τουρκία. Τώρα βλέπω πού καὶ
στὴν Καλλιτεχνία γυρέβει τιμητικὴ θέση : στὴν
περσινὴ δέσθη ἐκθεση τοῦ Glaspalast εἶτανε καὶ
βουλγάρικο τμήμα καὶ τώρα ὕστερα διάβασα σ' ἕνα
prospectus πῶς στὴ μεγάλη καλοκαιρινὴ ἐκθεση
τῆς Βενετίας παραχωρήθηκε στὴ Βουλγαρία ἰδιαί-
τερη αἶθουσα. Ἔσετε, οἱ Ἕλληνες, μοναχὰ λάμπετε
παντοῦ μὲ τὴν ἀπουσία σας. Οἱ χτές ἀκόμα χειρο-
δοσκοὶ Σέρβοι, Ρωμοῦνοι καὶ Βούλγαροι, οἱ ἀπολί-
τιστοι καὶ βάρβαροι—κατὰ τὴ γνώμη σας—Τοῦρκοι
μπαίνουνε σὲ περιοχὴ ἀγνωστῆ στὴν ἱστορία τους
καὶ δοκιμάζουνε τίς ἀνάσκητες δυνάμεις τους σὲ
προβλήματα πού ἀπασχολοῦνε τὴν προοδεμένη Εὐ-
ρώπη, πού πάνω τῆς πλακῶνει αἰῶνων πολιτισμὸς
καὶ ἑξακολουθητικὴ ἐξέλιξη. Κοιμώσαστε τουλόγου
σας ἢ εἰσαστε mort-nés ; Δὲν ἔχετε ζωγράφους...

— Τί λές, καημένε !

— Μὰ τί νὰ πῶ ; Δὲν κοκκινίζετε ἀπὸ ντροπὴ
σεῖς εὐο περιούσιοι λαὸς τῆς Τέχνης, νὰ μένετε
μακριὰ ἀπὸ κάθε καλλιτεχνικὴ κίνηση ; Ἐγώ, σὰν
ἀπλὸς φιλέλληνας, ντρέπομαι, μὰ τὴν ἀλήθεια.

Τί νὰ σας πῶ· ντρέπομαι καὶ γώ γιὰ λογαρια-
σμό μου πού ἀναγκάζομαι νὰ τυπώσω τὰ λόγια
τοῦτα τοῦ φίλου μου. Γιατί δὲν ἀντιπροσωπεύεται
ἡ Ἑλλάδα στίς λογιῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθεσες στὴν
Εὐρώπη, μοῦ εἶναι αἰνίγμα, καὶ θὰ παρακαλοῦσα
νὰ λάβῃ κανεὶς τὴν καλοσύνη νὰ μᾶς πληροφορήσῃ
ἐμᾶς τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὅ,τι ὅμως ξέρω θετικῶς, εἶναι
πῶς βρίσκονται καλοὶ Ἕλληνες τεχνίτες καὶ στὴν
Ἑλλάδα μέσα κι ἀπόξω. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς εἶναι
καὶ ὁ Στέλιος Δεσύλλας, πού σὰν ἀτρόμητος τῆς
Ἰδέας ὀπαδὸς καὶ σὰ δυνατὴ ποιητικὴ φυσιογνω-
μία τοῦ πρέπει κάποιος πλατύτερος λόγος.

Τὸ ὄνομα τοῦ Στέλιου Δεσύλλα εἶναι ἀκόμα ἄ-

γνωστο σέ μεγάλο κύκλο, γιατί ὁ καλλιτεχνη; γεννήθηκε, ἀναθράφηκε καὶ τράνωσε τὴ κυκλωσιὰ πού πρῶτο καὶ κύριο γνώρισμα ἔχει τὸ σθῆσιμο τῆς ρεκλάμας, ὑπερβολικὴ σεμνότη καὶ ἀπίστευτη πολλές φορές μετριοφροσύνη πού δὲ σκιάζεται καὶ τὴν πατρότητα ἐνὸς ἔργου νάρνηθῆ γιὰ νάποφύγη τὴν ἐπίδειξη. Ἀνήκει στὴν καρφιάτικη ἐκείνη συντροφιά πού μετράει κιόλας τόσα δοξασμένα ὀνόματα: Πολυλά, Καλοσγοῦρο, Μαβίλη καὶ Θεοτόκη. Ἐχει τὰ καλὰ της, ἔχει καὶ τὰ κακὰ της. Ἄ βαστάει ἀπὸ κεὶ τὴν ἀγάπη πρὸς τὴ μελέτη τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Τέχνης, τὸ σεβασμὸ καὶ τὴ λατρεία σχεδὸν πρὸς τὰ ὑπέροχα πνεύματα, θμως ἀπὸ κεὶ πήρε καὶ τὸν ὑποβιβασμὸ τῆς προσωπικῆς ἀξίας καὶ τὴν περιφρόνηση—θῆλεγα ἀπὸ λίγο—πρὸς τὰ ἴδια του καμώματα. Οἱ στίχοι τοῦ Πολυλά:

Κι ὅταν τὴν ὑψηλὴ πατῶ βαθμίδα

**Ὅπου ψηλάθε ἀντηχεὶ οὐράνια ἁρμονία,*

Θαμπὴ στιγμή τὴν ἰλαρὴ μου παίρνει ἐλλίδα

Μὲ οὐράνιο λάλημα νὰ πῶ τραγούδια θεῶ,

σκοτώσανε σὲ πολλοὺς λόγιους Καρφιάτες τὴν ὄρεξη τῆς δημιουργίας καταδικάζοντάς τους σὲ μιὰν ἐκστατικὴ ἀπόλαψη. Ὅσο κι ἂν ἡ μετριοφροσύνη εἶναι ἀρετὴ, πέρα ἀπὸ κάποια ὄριον καταντάει ἐλάττωμα, ὀλέθριο μάλιστα. Εὐτυχῶς ὁ Δεσύλλας δὲν τὴν παρακάνει, κι ἂν ἔχω τὸ κουράγιο νὰ γράψω τῇ σημειωσοῦλα τούτη, ὁ ἴδιος μὲ προκάλεσε μὲ τὸ φετινὸ του κατόρθωμα. Στὴ Secession τοῦ Μονάχου, πού ἀνοίξε τὴν πρώτη τοῦ Μαρτίου, εἶδα δύο σκίτσα πού θὰ τὰ ζήλευε κάθε ξένος συνάδερφός του. Δουλεμένα μὲ ἐπιμέλεια, μὲ εὐλικρίνεια καὶ τεχνικὴ εὐσυνειδησία—ἀρετὴ τόσο σπάνια σήμερα καὶ στὴν Τέχνη καὶ στὴ Φιλολογία—τοῦ ἀσφαλίσανε τὴν ἰπιτυχία. Ἄ φιγουράρει στὴ φετινὴ Secession ὁ Δεσύλλας, δὲν τὸ χρωστάει σὲ κανέναν ἄλλονε παρὰ στὸν ἑαυτὸ του· ἔσπασε ὁ ἴδιος τίς πόρτες καὶ μπῆκε μὲ τὸ ζόρι, θέλω νὰ πῶ μὲ τὴ δύναμη καὶ τὴν ἀξιάδα πού μπροστά τους σκύθουνε κ' οἱ φιλοπροσωπίες καὶ οἱ πρόληψες. Μολοντούτο, ὅταν ἀνανοηθῆ κανεὶς μὲ πόση κακὴ ὄρεξη, μὲ πόση ψυχρότη, ζήλεια καὶ φτόνο πολλές φορές δέχονται οἱ Γερμανοὶ ξένους καλλιτέχνες στὰ κέντρα τους, δὲν μπορεῖ παρὰ ἀληθινὸ κατόρθωμα νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν παρουσία τοῦ Δεσύλλα στὴ φετινὴ Secession. Θὰ εἶτανε βέβαια τολμηρὸ νὰ ἐπιχειρήσω ἀπὸ τώρα μιὰ πλατεῖα μελέτη γιὰ τὸν τεχνίτη, ἀφοῦ τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἔργου του εἶναι ἀκόμα σὲ σκίτσα. Μὰ γιὰ μένα ὁ καλλιτέχνης δὲν ὑπάρχει μόνον στὰ ἔργα τὰ τελειωμένα. Τάχα λ. χ. τοῦ Ροῦμπενς τὰ σκίτσα δὲ θὰ μὰς λέγανε καὶ μόνον τους τὴ μεγάλη ἐμπνεψη, τὸ σί-

γουρο χέρι, τὴ γενναία καὶ ζωντανὴ πινελιά πού τὰ δημιούργησε; Ἐτσι καὶ τὰ δύο ἐκθέματα τοῦ Στέλιου Δεσύλλα μὰς ἐπιτρέπουνε νὰ κατ'κλάβουμε τὴν τεχνοτροπία, νὰ μαντέψουμε τὴ μπόρεση, τὴν ὀργανικὴ δύναμη πού ἔχει τὸ πινέλλο του. Ἡ ἰχνογραφία, ἡ πιστὴ ἀντιγραφή—σκλάβα τοῦ μοντέλου πού γίνεται ἀπλῶς φωτογραφικὸ ἀντικείμενο—τὸ μετρημένο ζυγισμα τῆς παραμικρότερης λεπτομέρειας, λίγο τονε γνοιάζουνε· ἢ σωστότερα ὅ,τι τονε μέλει εἶναι ἡ γενικὴ ἀντίληψη, ἡ μοιχοκοντυλιά, ἡ ἐξωτερικὴ ἁρμονία τῶν ἀπ'χρώσεων, τὸ κολορίτο. Τὸ παιγίδι ἀπὸ μαῦρο κι ἄσπρο, τὸ ἄλλομα ἀπὸ φῶς καὶ σκότος τοῦ χαρίζουνε κάτι θαυμάσια effets πού κάποτες μὰς συγκινοῦνε, συχνὰ εὐχαριστοῦνε τὰ μάτια καὶ χαϊδεῦουνε τὴν αἰσθησή μας. Παραπάνω εἶπα ἐξωτερικὴ ἁρμονία, καὶ μὲ τὸ λόγο μου. Ὁ Δεσύλλας, ἀκολουθώντας σ' αὐτὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Habermann καὶ ἄλλων σύγχρονων μεέστρων, δὲ θέλει νὰ μὰς παραστήσῃ ζωγραφικὰ ἕνα διανοητικὸ περιεχόμενο, ἀλλὰ θέλει μὲ τὸ χρῶμα, τὴ γραμμὴ τὸν τύπο, τὸ φῶς καὶ τὸν ἴσκιον νὰ δημιουργήσῃ, νάποδώσῃ τὴν ἀντικειμενικὴ ἐντύπωση. Τὸ καλῆτερο λ. χ. ἀπὸ τὰ δύο του σκίτσα παριστάνει ἕνα ἐσωτερικὸ μὲ μιὰ χαριτωμένη γυναίκα πού πίνει τὸ τσαὶ της. Καθισμένη μὲ ἀπέριττη χάρη στὴν πολτρώνα ἀνασηκῶνει τὸν κορμὸ—τί κομψὴ κίνηση, τί ὁμορφὴ γραμμὴ!—κι ἀπλώνει τὸ χέρι νὰ πάρῃ τὴν κίκαρα. Εἶναι ἀνοιξη καὶ στὸ τραπέζι ἀπάνω ἕνα βάζο περιέχει ἀνεμῶνες καὶ κρήκους. Ἡ ἐποχὴ, τὰ λούλουδα, τὸ ἀπαλὸ κορμί, τὸ φόρεμα, ἡ κάμαρη παρουσιάζουνε ἀπίστευτη μιὰ ἁρμονία στῶν χρωμάτων τὴ διαβάθμιση καὶ στὸ στόρισμα. Ἡ ἐμπιστοσύνη, τὸ σίγουρο, μιὰ βεβαιὰ γνώση κ' ἕνα ἐπιδέξιο μεταχειρίσμα τῶν τεχνικῶν μέσων, ἡ εὐλικρίνεια στὴν ἐκτέλεση, διακρίνουνε ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Δεσύλλα πού μοῦ δόθηκε νὰ ἰδῶ. Θὰ μιλοῦσα περισσότερο γιὰ κάτι μεγάλους πίνακες πού ετοιμάζει καὶ γιὰ κάτι μεγαλότεχνα σκίτσα, πού δὲ θέλησε νὰ στείλῃ ἀκόμη σὲ καμιὰ ἐκθεση, & δὲν ἤξερα πολὺ καλὰ πού θὰ προσβάλω τὴ μετριοφροσύνη του καὶ θὰ χάσω ἴσως τὴ φιλία του. Μόνον ὅσοι γνωρίζουνε τὸν καλλιτέχνη ἀπὸ κοντὰ ξέρουνε τί θαυρανοῦς κρύβει μὲς τὴν ψυχὴ του καὶ τί ἐκπλήξεις μὰς ετοιμάζει ἡ δημιουργικὴ του φαντασία καὶ τὸ γυμνασμένο χέρι του. Δὲν ξεμυστηρεῖται εὐκολα στὸν καθένανε τοὺς πόθους καὶ τὰ ἰδανικά του· ἡ ζωὴ πού περνάει, ἐπιδρασμένη ἀπὸ τὴ γερμανικὴ φιλοσοφία καὶ τὴν ξακολουθητικὴ σπουδὴ τῶν μεγάλων δασκάλων τῆς Τέχνης, εἶναι μᾶλλον ἐσωτερικὴ. Δὲν τοῦ μποροῦν οἱ φωνές καὶ τὸ ρεklamάρισμα. Τὸν τρώει ἡ ἔγνοια τοῦ Ὁραίου καὶ τ' Ἀλη-

θινού, ὁ αἰώνιος ἀγώνας τοῦ Κηλοῦ καὶ τῆς Ἀρμονίας, πού πηγάζει ἀπὸ τὴ φύση καὶ λαγαρισμένη στοῦ ποιητῆ τὴ φαντασία πρὸς τὴ φύση ξαναγυρίζει. Ὁ ἴδιος εἶναι μιὰ ἀρμονία: τὸ εὐγενικό παράστημα, τὸ ἐπιβλητικό κεφάλι μὲ τὸ ψηλὸ τὸ μέτωπο, τὰ λαμπερὰ τὰ μάτια καὶ τὰ σύμμετρα, ἤρεμα, μαῦρα γένεια μου θυμίζουσι τὸν περίφημο Χριστὸ τοῦ Fra Angelico. Ἐχει μεγαλεῖο καὶ γλυκάδα ἢ ἐκφρασὴ του!

Ἡ ἔγνοια τῆς ἀπόλυτης Ὁμορφίας τὸν κάνει νὰ καταγίνεται πολὺ μὲ τοὺς κλασσικούς· τοὺς σπουδάζει καὶ τοὺς ἀντιγράφει ὅσο πού ἡ τέχνη τους νὰ μὴν ἔχη πιά μυστήριον γι' αὐτόνε. Μ' ὅλη του τὴν πρωτοτυπία, ἀντιγράφει τόσο ἐπιδέξια καὶ πιστὰ πού ὁ μὴ εἰδικὸς εὐκολὰ γελιέται. Τελευταῖα τέλειωσε μιὰ ἀντιγραφὴ τοῦ «Δία καὶ τῆς Ἀντιόπης» τοῦ Paolo Veronese πού θὰ τὴν ἐζήλευε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Lenbach. Ἐνα πρᾶμα μὲ λυπεῖ κάμποσο: πού ἀναγκάζεται κάποτε νὰ θυσιάζῃ ὧρες σ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ γιὰ βιοπορισμὸν, ἀντὶς νάφιερῶνεται στὴν προσωπικὴ του ἐμπνευψή.

Τελειώνοντας, τό, χωρὶς καμὴν ἀξίωση, σημεῖωμά μου τοῦτο, θὰ παρακαλοῦσα τὸν καλλιτέχνη νάφήσῃ τὴν ἐπιφύλαξιν καὶ νὰ μᾶς δείξῃ ἐλεύθερα τὸ τί μπορεί. Ἔρω πού μπορεί πολλά. Ἡ Ἑλλάδα ἔχει τόση ἀνάγκη ἀπὸ τὴ συντρομὴ κάθε εἰλικρινῆ ἐργάτη πού εἶναι ἐγκλημα νὰ τὴν ἀρνιέται ὅποιος μπορεί νὰ τὴ δώσῃ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ὅμως πρέπει καὶ ὁ Ρωμῖος νὰ μάθῃ νάγαπᾷ τὸ Ὄρατο, νὰ τὸ ἐχτιμάῃ καὶ νὰ συναιστανθῇ πὼς ἡ δουλειὰ χρειάζεται νάμειβεται. Δένε πολλοὶ πὼς ἡ Ἑλλάδα δὲ σηκώνει τοὺς μεγάλους καλλιτέχνες καὶ πὼς, ἂν ὁ Γκλύξης ἔμενε στὴν πατρίδα του, θάτανε ἀναγκασμένος νὰ κἀνῃ τὸν ἀγιογράφο γιὰ νὰ φᾶν ψωμί. Ὁ ἰσχυρισμὸς ἐνδέχεται νάναί σωστός, μὰ δὲν ἔπεται πὼς ἡ κατάστασις αὐτὴ θὰ διαρκέσῃ αἰώνια. Ἀλλοιώτικα κοντεῖω πρᾶματις νὰ πιττέψω πὼς μοναχὰ Βοιωτοὶ κατοικοῦνε σήμερα τὴ γῆ τοῦ Πραξιτέλη.

Μόναχο, Ἀπριλῆς 1910.

ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΟΝΤΟΣΤΑΝΟΣ

Η ΛΙΟΓΕΡΜΑ

Μακριὰ τὰ σπίτια μας, μακριὰ κ' οἱ γειτονιές μας^{δρόμος} ἀτέλιωτος τὰ χωρίζε καὶ νά, ἡ Ἀγάπη, θάμα! τὸσθεσε εὐτὺς τὸ διάστημα καὶ σίμωσε τὰ σπίτια—τὰ σπίτια μας τόσο σιμά, τόσο ἀντικρὺ βρεθήκαν πού νυχταμέρα σ' ἔβλεπα, πού ἀκούγα νυχταμέρα ὡς καὶ τὴ γλυκανάσα σου ἀκόμα, ὦ Διαλεχτὴ μου. Μὰ κάπιο ἠλιόγερμα βαρὺ, μουντό, συγνεφιασμένο—νὰ φταῖω ἐγώ;—ἀλάργεψαν τὰ σπίτια, ἀνάμεσό τους δρόμος μακρὺς ἀπλώθηκε, ἀγριαγκαθιές γιομάτος, καὶ πια δὲ βλέπω ὅ, τι ἔβλεπα καὶ κείνο πού μὲ ζοῦσε, τί εἶναι μακριὰ τὰ σπίτια μας καὶ ἀγκάθια ἀνάμεσό τους.

Λευκάδα.

ΑΛΚΑΙΟΣ

Ἡ ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΚΟΥΚΛΑΣ

Ἡ «Χορὸς τῆς Κούκλας» εἶναι τὸ μουσικὸ κομμάτι γιὰ πιάνο, πού παύχτηκε τελευταῖα ἐδῶ στὴ «Σάλα τοῦ Μπερλιόζου», τοῦ νέου μας μουσικοῦ κ. Μάριου Βάρβογλη καὶ ἄρεσε τόσο πού ἕνας ἐκδότης τὸ ἀγόρασε κιόλας καὶ τὸ τύπωσε σὲ πολὺ καλλιτεχνικὴ ἐκδοσι.

Ἀνάλυσις τοῦ κομματιοῦ αὐτοῦ ἔδωκα ἐδῶ καὶ δυὸ χρόνια, ὅταν παρουσίασα γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τίς φιλόζωνες στῆλες τοῦ «Νουμά» τὸ νέο μουσικό. Ἀπὸ τότες πέρασε κάμποσος καιρός. Σημαντικὸς πολὺ μάλιστα, γιὰτὶ μέσθ σ' αὐτὸ τὸ διάστημα τὸ ἐξυλίγισμα τοῦ καλλιτέχνη ἔγινε ξαφνικὸ καὶ μεγάλο. Ἐτελείωσεν ὀλόκληρο συμφωνικὸ ἔργο του, τὸ «Πανηγύρι», ὅπου μέσθ ξέχυσεν ὅλη τὴ δύναμή του καὶ τὴ συνθετικότητά του, καὶ προχώρησεν ἄλλα δυὸ τέτια μεγάλης πνοῆς, τὸ «Γύρο τῶν Ὁρῶν», συμφωνία σὲ τέσσερα μέρη, καὶ τίς «Συμφωνικὲς παραλλαγές» ἀπάνω σὲ λαϊκὸ μοτίβο, γιὰ πιάνο καὶ ὄρχηστρα.

Ἐστερα ἀπὸ μιὰ τέτια πιά ἐργασία μὲ πολλὰς ἀξιώσεις, ὁ Χορὸς τῆς Κούκλας ἔρχεται σὰν κατόπι, προπάντων γιὰ μᾶς τοὺς ἄλλους πού ξέρουμε ὅλο τὸ ἔργον τοῦ μουσικοῦ. Ἀκόμα ἂν τυπωνόταν ὅλο τὸ ἔργον, ἢ Ζωὴ τῆς Κούκλας σὲ τρία μέρη, καὶ ὄχι μόνον ὁ χορὸς, θὰ βρῖσκαμε τὴν εὐκαιρία νὰ ποῦμε περισσότερα.

Ὅμως τὸ ἴδιο κάνει. Ὅσο καὶ ἂν τὸ μικρὸ αὐτὸ κομμάτι τὸ ἔγραψε παιχιδίζοντας σὲ χαραχτήρα intimo, περισσότερο γιὰ νὰ ξεδώσει, νὰ διασκεδάσει τὸ χαριτωμένο του καρτσάκι, τὴ μικρούλα του Φλωρίττα, ἕνας πού ξέρει ἀπὸ μουσικὴ θὰ ξεδιακρίνει βέβαια τὸν τεχνίτη.

Ὅπως τὴν ψυχὴ ἐνὸς ζωγράφου τὴν πλησιάζει κανεὶς περισσότερο καλοζετάζοντας τὰ σκίτσα του καὶ τίς μολυβιές του, παρὰ τὰ ἔργα του τὰ τελωμένα, ἔτσι καὶ τοῦ μουσικοῦ τὴν ψυχὴ μπορεί νὰ τὴν αἰττανθεῖ κανεὶς ἀπὸ τὰ πιδὲ εἰλάχιστα ἔργα του.

Ἡ «Χορὸς τῆς Κούκλας» εἶναι σὰν ἕνα σκίτσο, ὅμως ἔχει μαζί μὲ τὴ χάρη του τὴν ἐξωτερικὴν, κατὶ βεθὺ πού μᾶς συγκινεῖ καὶ μᾶς μαγεύει σὰν κάπια δημοτικὰ ἢ σὰν τὰ τραγούδια τοῦ Μαίτερλιγκ.

Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ μουσικὴ μας παίρνει δρόμο. Ἐστερα ἀπὸ τ' ὀρητικὸ καὶ γενναῖο ἔργον τοῦ κ. Μανώλη Καλομοίρη, νὰ καὶ ὁ Βάρβογλης πού ἔργα του ἀρχίζουν νὰ ἐχτελοῦνται σὲ κονσέρτα καὶ ν' ἀγοράζονται. Καὶ ὅμως τὸ Ὄδειο μας ἀγρόν ἠγόρασε, μόνον κηρύττει ἐπίσημα καὶ φουσκωμένα πὼ

δέν έχουμε μουσική, παραβιάζοντας κληροδοτήματα προωρισμένα για μουσικούς διαγωνισμούς. Και όμως τὸ Ὀδεῖο μας διορίζει τοὺς κ.κ. Ψάχο και Μαρσίκ, τὸν ἕναν ὄχι συνθέτη, τὸν ἄλλον ὄχι ρωμιό, ν' ἀποθησαυρίζουνε τὰ δημοτικὰ μοτιβα, δηλαδὴ νὰν τὰ καταστρέψουνε· γιατί κ' ἕκαστὸ φωνόγραφοι (sic) δὲ θὰ μπορέσουνε νὰν τὰ σώσουνε. Καὶ όμως ὁ Καλομοίρης κι ὁ Βάρβογλης σπουδαζοῦνε μὲ δικὰ τους χρήματα, ὁ ἕνας στὴ Βιέννα ὅπου πάει ξανά, κι ὁ ἄλλος στὸ Παρίσι ὅπου μένει. Καὶ όμως τὸ Ὀδεῖο μας εἶναι πλουσιώτατο· κ' οἱ Βούλγαροι πού δέν ξέρω ἂν ἔχουνε στὴ Σόφια Ὀδεῖο πλουσιώτατο, ὅπως ἐμεῖς στὴν Ἀθήνα πλουσιώτατο, κάτω ἀπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ κ. Νάζου, στέλνουνε δυὸ νέους βούλγαρους στὸ Κονσερβατουὰρ τοῦ Παρισιοῦ νὰ σπουδάσουνε ἄρμενι. Πόσους ἄλλους και σὲ πόσες ἄλλες περιοχὲς δὲ θάχουνε στ' ἄλλα καλλιτεχνικὰ κέντρα; C' est écoeurant!

Ἀφοῦ όμως τὰ λόγια μας δέν τὰ λαβαίνουνε ὑπ' ὄψη τους οἱ ἐπίσημοι, ἄς περιοριστοῦμε στὸ θέμα μας κι ἄς χαιρετίσουμε τὴν ἐμφάνιση τοῦ νέου μουσικοῦ με ἀληθινὴ συγκίνηση.

Γι' ἀργότερα ὑπόσχομαι στὸ Νοῦμα μελέτη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Μανώλη Καλομοίρη.

Παρίσι. 2. VII. 1910.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟΝ κ. ΠΑΛΛΗ

Ὁ κ. Ἀλέξ. Πάλλης ἔλαβε τὰκόλουθα γράμματα. Τὸ πρῶτο τοῦ στάλθηκε ἀπὸ ἕνα λιμάνι τῆς Ἀνατολῆς.

30 τ' Ἀπριλῆ 1910.

Σεβαστέ μου κ. Πάλλη,

Τις προάλλες ἔλαβα ἕνα πακέτο μὲ ἑγγλέζικα πούλια πάνω και ἀποροῦσα πῶς μοῦρχονται βιβλία ἀφ' τὴν Ἀγγλίκα χωρὶς νὰ παραγγείλω και πὸς μου τὰ στέλνει, ὅτε ἄνοιξα και μὲ πολλὴ χαρὰ και ὄχι λίγη περηφάνεια, εἶδα πῶς μου ἔαπελνε ὁ Πάλλης μας! Μόνον ἕνα αὐχαριστῶν σὰς γράφω, σύντομο, μὰ πού λείει πολλά.

Θαρρεῖτε και πῆρα καινούριο κουράγιο, μὲ τὰ βιβλία αὐτά, γιὰ τὸν ἀγῶνα π' ἀναλάβαμε ἐμεῖς οἱ ἀνάνοιοι κοντὰ στοὺς «Γίγαντες» μας. Λέω ἀναλάβαμε, γιατί πρέπει νὰ ξέρετε ὅτι 4—5 παλληκάρια εἶδω πέρα, ἐκάμαμε ἕνα ἀδερφάτο γιὰ νὰ δουλέψουμε γιὰ τὴ γλυκειὰ και λεβέντικη γλώσσα μας, και νὰ μὰς χωρέστε πού δὲ σὰς τὸ γράψαμε ὡς τώρα, γιατί περιμέναμε νὰ κάνουμε τὸν κανονι-

σμό, γιὰ νὰ πηγαίνουμε μὲ πρόγραμμα και ὄχι στὰ κουτουροῦ.

Μὰ δὲ σὰς φαίνεται, κ. Παλλη, πῶς κάματε ἄσκημα νὰ μου στείλετε βιβλία; Γιατί ὅπως σὰν παραχαδέψης τὸ παιδί πέρνει πιότερα μούτρα, ἔτσι κ' ἐγὼ ἤθελα και κάτι ἄλλο ἀκόμα...τὴ μετάφρασή σας τοῦ Εὐαγγελίου, γιατί δέν τὴν ἔχει κανένας μας και μὰς χρειάζεται γιὰ νὰ ἀπάρη ὁ διά(β)ολος και λιγάκι τοὺς καθαρευουσιάνους μας εἰδῶ.

Σὰς εὐχαριστῶ ἀπὸ τώρα.

Φτάνει, θαρρῶ, πού σὰς ἐνόγησα τόσο και σὰς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὴ διαβεβαίωση τῆς μεγάλης ἐχτίμησῆς μου και τοῦ πολλοῦ σεβασμοῦ μου.

Σμύρνη, 17 τοῦ Μάη 1910.

Ἀγαπημένε δάσκαλε,

Μὴ σοῦ φανῆ παράξενο πού ἕνας ἀγνωστος σοῦ γράφει μὲ τόσο θάρρος. Μὰ τὸνομά σου ἀκούστηκε παντοῦ, κι' ἐγὼ μανθάνοντας τίς ιδέες σου γιὰ τὴν ὁμορφὴ γλώσσα, σ' ἀγάπησα χωρὶς νὰ σὲ ξέρω, χωρὶς νὰ σὲ ξέρω σὲ πῆρα γιὰ ἕνα μεγάλο ευεργέτη τῆς δοξασμένης πατρίδας μας πού στελεάζει κάτω ἀπὸ τίς ἀλυσίδες τῶν σαχλῶν δασκάλων. Νὰ ποῖο μ' ἔκαμε νὰ σοῦ γράψω. Δέν μποροῦσα νὰ ἡσυχάσω, κάθε μέρα κάθε νύχτα μ' ἔτρωε ἡ ιδέα, ἡ σκέψη πῶς πρέπει νὰ σοῦ γράψω και νὰ σοῦ ὁμολογήσω τὸν θαυμασμό μου και τὴ μεγάλη ἀφοσίωσή μου γιὰ τὸ κοπιαστικὸ ἔργο πού ἀρχίσατε, Σὺ και ὁ Ψυχάρης, τὸ ξεκαθάρισμα τῆς γλώσσας μας ἀπὸ τίς σαπίλες τῆς δασκαλικῆς. Ἀχ και πότε θὰ τελέψει αὐτὸ τὸ ἔργο!

Θάτανε τελεμένο ἂν δέν εἶχαμε αὐτὰ τὰ χοντρομυαλα πού δέν θένε νὰ καταλάβουνε ποῖο εἶναι τὸ ὁμορφο, τὸ καλό. Κι' αὐτὸ τὸ ἴδιο ἔχομε κι' ἐμεῖς εἰδῶ στὴ Σμύρνη ἀπὸ μιὰ ἐφημερίδα, τὴν «Ἑσπερινὴν» τοῦ Γ. Πονηρίδη, πού κάνει δημοσηφίσματα γιὰ τὴ γλώσσα και γράφει ἄρθρα ἀποκαλώντας μας ἐθνοκτόνους, προδότες τοῦ Ἔθνους και τῆς Ἐκκλησίας κλπ. Σ' αὐτὸ τὸ μεγάλο διωγμὸ πού μὰς κάνουν αὐτὲς τίς μέρες ἀπὸ Σένα γυρεύουμε θάρρος. Γράψε μου και γράψε μου γιατί θὰ τὸ θεωρήσω μιὰ μεγάλη μου τιμὴ. Θὰ θεωρῶ τὸ γράμμα σου σὰν φυλαχτό μου. Γράψε μου, ἀπάντησέ μου σὲ παρακαλῶ.

Κι' ἂν δέν σοῦ κάνει κόπο, ἂν θές νὰ μου δώσης δύναμη γιὰ τὸ μέλλο, στείλε μου κανένα βιβλίον νὰ διαβάσω.

Στείλε μου τὴν Ἰλιάδα Σου και τὸ Βαγγέλιο μας, στείλε μου και τὸν «Ταμπουρά και Κόπανο» (ἔτσι θαρρῶ εἶναι ὁ τίτλος τῶν ποιημάτων σου),

γράψε μου τὴν τιμὴ τους καὶ μὲ τὴν πρώτη περι-
στασὴ σοῦ τὰ στέλνω. Ἀκόμα ἂν θές σύστησέ μου
κάμποσα βιβλία δ.κά μας νὰ διαβάσω.

Μὲ πολλὴ ἀγάπη, θαυμασμὸ
κι' ἀπέραντη ἀφοσίωση,...

ΦΥΛΛΑΔΕΣ

ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*

Σ'

ΚΑΙ ΛΙΓΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΦΕ

Ἄν μπαίναμε μαζί του, θὰ πεθαίναμε ἀπὸ πείνα
διπλῆ. Κ' ἴσως ἡ ψυχικὴ θὰ εἶταν ἡ μεγαλύτερη.
Ἄς τὰ ποῦμε πάλι: πίνοντας τὸν καφέ μας ἀπ' ἔξω
ἀπ' αὐτὸ τ' Ἀττικὸ ζαχαράδικο.

... Εἶναι τώρα ὡς ἑκατὸ χρόνια ποῦ τραβᾶει
ὁ δασκαλισμὸς ἀπὸ τὴ μιὰ, κ' ἡ ἀλήθεια ἀπὸ τὴν
ἄλλῃ. Κι ἂν εἶτανε μονάχα νὰ διδάσκεται ὁ δασκα-
λισμὸς στὰ Σχολεῖα, τὸ σκοινὶ θάσπανε τώρα καὶ
πολὺν καιρὸ. Μὰ γιὰ τὴν κακὴ του τὴ μοῖρα τὸ
Ἔθνος, ὅ,τι ἔβαλε κάτω τὸ καριοφύλλι, δὲν εἶχε χέ-
ρια γιὰ πέννα! Καὶ μῆτε διαθέση δὲν εἶχε νὰ σπάνῃ
τὸ κεφάλι του μὲ γραψίματα καὶ μὲ διαβάσματα
καί' στὸ γλέντι, ἀφῆκε σὲ χέρια δασκάλων τὸ ἱε-
ρώτερο πρᾶμα ὕστερ' ἀπὸ τὴ θρησκεία,—τὴ φιλο-
λογία του. Ποίημα ἔθλεπες; Δάσκαλος ἢ δασκαλο-
παῖδι: τὸ εἶχε γραμμένο. Κι ἂν δὲν τῆγραφε δάσκα-
λος, ἐκεῖνος τῆκρινε, τὸ στεφάνωνε ἢ τὰφρίζε.
Ἱστορία; Δάσκαλος, ἢ δασκάλου κοπέλλι κι αὐτὴ.
Παραμῦθι ἢ δράμα; Πάλι αὐτὸς μᾶς τὸ σκάρωνε
καὶ τὸ δράμα καὶ τὸ παραμῦθι. Ἔνας τους μονάχα
ἔτυχε νάχη μέσα του ρωμισσύνῃ καὶ τέχνῃ ἀληθινή,
καὶ πήγανε νὰ τονε φᾶνε. Ἄρον μάρων τὸν ξορίσανε
στὸ νησί του. Ὅλο τὸ Ἔθνος στὸν ὦμο τους τὸ πη-
ραν. Τὸ πνίξανε μέσα στὴν καταχνιά τους ὅτι ἀρ-
χισε νάνεσαινή. Ὁ τι γεννοβολοῦσε ἡ πέννα τους,
μέσα στὴ γραμματικὴ τους εἶτανε βουτηγμένο, σὰν
μὲς στὸ κερὶ κομμάτι φιτίλι, κι αὐτὸ δανεικό. Καὶ
τί μπορούσανε νάχουνε δικό τους! Ἄφοῦ ἄλλο δὲ
συλλογιούνταν παρὰ τὸ τί εἶπε τὸ δεῖνα μεγάλο κε-
φάλι, καὶ τὸ τί ἔγραψε τὸ τάδε, ποῦ καιρὸς νὰ κα-
θίσῃ καὶ νὰ ρωτήσῃ καὶ τὸ δικό του τὸ κεφαλάκι ὁ
δάσκαλος, ἴσως μαθὲ τοῦ πῆ κι αὐτὸ κατιτίς!

Καθίσανε λοιπὸν οἱ φίλοι στὴν Ἔδρα τους, καὶ
θέσπισαν: Πῶς τὸ μέτρο πρέπει νὰ εἶναι ἔτσι, ἢ
«λύσις» ἔτσι, ἢ «κἀθαρισ» ἔτσι. Φυσικὰ τοὺς νό-
μους αὐτοὺς τοὺς ἔστρωσαν γιὰ τὴν Ποίηση. Γιατὶ τὸ
Ἔθνος εἶτανε νέο, κι ἀρχίζε ποίηση νὰ τοὺς γυ-
ρεύῃ. Ἄξαφνα, ἐκεῖ ποῦ ἀπὸ τὴ μιὰ τὴν πλευρὰ
τῆς Ρωμισσύνῃς ὁ δασκαλισμὸς μετάφραζε τὸ Ρα-
κίνα, ἢ ἐκλεθε τὸ Βερανζέρο, πετιέται ἀπὸ τὴν

ἄλλῃ ὡς τὰ μεσοῦρανα ἓνα μετέωρο καὶ γεμίζει τὸν
κόσμο οὐράνιες φλόγες. Μιὰ ψυχὴ θεῖα καὶ λεύτε-
ρη, ποῦ μὲ τὸν πρώτο τῆς ἀθάνατο στίχο γκρέμησε
ὄλο τὸν πύργο ποῦ πολεμοῦσαν οἱ δύστυχοι ἐκεῖνοι
μανιακοὶ νὰ μᾶς χτίσουν ἀπὸ μουχλιασμένες περ-
γαμηνές. Μιὰ ψυχὴ, ποῦ ἔνοιωσε μονομιᾶς ὄλη
τὴν καρδιὰ τῆς ταλαίπωρης Ρωμισσύνῃς, καὶ τὴν
τραγοῦδῃσε μὲ τρόπο ποῦ ἔμεινε ἡ Ρωμισσύνῃ μα-
γεμένη κ' ἐκστατικὴ.

«Στῶν Παρῶν τὴν ὀλομαυρὴν ράχην
Περπατῶντας ἢ δόξα μονάχη,
Μελετᾷ τὰ λαμπρὰ παλικάρια,
Καὶ στὴν κόμη στεφάνι φορεῖ,
Γενομένο ἐπ' ὀλίγα χορτάρια,
Ποῦ εἶχαν μείνει στὴν ἔρημη γῆ».

Εἶπε ἡ ψυχὴ ἐκείνη, κι ἀνατρίχιασε ὄλο τὸ Ἔθνος
ἀπὸ συγκίνηση. Πῆγε νὰ χαλάσῃ ὁ κόσμος. Φώνα-
ξαν οἱ δασκάλοι, φώναξε ὁ φραγκοκλέφτης ὁ Σου-
τσος. Τὸ Ἔθνος τὴ δουλειὰ του. Ἄλλο δὲν τραγου-
δαῦσε παρὰ τὰ θεῖα λόγια τοῦ Σολωμοῦ: γιὰ τὴν
καρδιὰ του καθρέφτιζαν.

Πετιέται κατόπι ἄλλος, ὕστερ' ἄλλος. Ὁ λαὸς
τοὺς ἀνέβασε ὄλους στὰ ὕψη τοῦ Παρνασσοῦ, γιὰ τὴ
δουλοῦ, ὅσο ἀλυσοδεμένο κι ἂν τὸν κρατοῦσαν οἱ
δεύτεροι τύρανοι τοῦ, ἀποθαμμένοι δὲν εἶταν, καὶ
γύρευε ποίηση ζωντανή. Ἀπὸ δῶ εἶχαν οἱ δασκά-
λοι, ἀπὸ κεῖ εἶχανε, βάλανε στὸ χεῖρ τὸ Ζαλακώ-
στα. Τοῦ δίνει ἓνας τρομερὸς Ἀρχιμμητῆς τὸ Ἐλ-
ληνικὸ τὸ Λεξικὸ, τονε χαδεύει στὸν ὦμο, καὶ τοῦ
συμφρίζε στ' αὐτὴ πῶς ἂν κάμῃ τὸ νερὸ ἔδωρ καὶ
τὸ μπαρούτι πυρίτιδα, ἂν πλουτίσῃ καὶ τὴ φτώχεια
καὶ τὴν κάμη κι αὐτὴ περίαν, θὰ καταντήσῃ ἄλλος
Αἰσχύλος, θὰ κερδίξῃ καὶ τὰ βραβεῖα τοῦ Βουτζινᾶ.
Εἰδεμῆ, δὲν ἔχει βραβεῖα. Κ' ἔτσι τονε μισοχάσαμε
τὸ Ζαλακώστα. Ζήτησαν καὶ τᾶλλα, τὸ Φταννησιώ-
τικο τὸ καμάρι νὰ τὸ σκλαθώσουν κι αὐτό. Μὰ ὁ
Βαλαωρίτης, πιστὸ καὶ δυνατόγνωμο τῆς Ρωμισσύ-
νης παιδί, τοὺς λέει, ὄχι. Σὰς δίνω τοὺς προλόγους
μου, καὶ τίς νότες μου: μὰ τὰ τραγοῦδια μου τὰ
φυλάω γιὰ τὸ Ἔθνος. «Βέβαια, βέβαια! φώναξαν
τότες οἱ δασκάλοι. Ἡ δημοτικὴ εἶναι ἰδιαζόντως
γλώσσα ποιητικὴ».

Κ' ἔτσι, μᾶς παράδωσαν οἱ φίλοι τὸ κάστρο
χωρὶς νὰ τὸ νοιώσουν. Ἡ μόνη φιλολογία ποῦ ἔ-
χουμε ὡς τὴν ὥρα, καὶ ποῦ τῆς ἀξίζει τῆνομα, εἶναι
φιλολογία ποιητικὴ. Ἄρχισε τώρα κ' ἡ σειρά τῆς
ἄλλῃς. Τὸ Ἔθνος πεινάει, καὶ γυρεύει τώρα φαεῖ.
Ζητάει νὰ διαβάσῃ, καὶ διαβάζοντας νὰ γελάσῃ, νὰ
κλάψῃ, νὰ μετανοιώσῃ, νὰ θυμώσῃ, ν' ἀγγριέψῃ, νὰ
πολεμήσῃ, ἂν εἶναι ἀνάγκη. Πιάνει λοιπὸν ἀπὸ τὸ
λαιμὸ τοὺς μαγεῖρους ποῦ τοῦ νεροεράζανε μούμιες
τόσα χρόνια, καὶ τοὺς φωνάζει: — Γιὰ ὄνομα τοῦ
Θεοῦ, φτάνουν οἱ μούμιες! Ψῆστε μου κ' ἐν' ἀρνὶ
στὴ σούβλα νὰ φάω! Δότε μου τὴ θροφή ποῦ ζη-
τάει ὁ πεινασμένος μου νοῦς! Χύστε αἷμα καθάριο
στὶς στεγνωμένες μου φλέβες! Ρωμιὸ μ' ἔκαμε ὁ
Θεὸς, ρωμαῖκο χῶμα πατῶ, ρωμαῖκο ἀέρα ἀνε-
σαίνω,—πῶς θέλετε νὰ τὰ χωνεύω τὰ ὀλόστεγνα ξε-
ροπέτσια ποῦ μοῦ ξεθάβετε! Μὲ τὴ μασιὰ τὰ παίρνω
καὶ τὰ πετῶ, καὶ ἡ μοῦ δίνετε δσα ἡ καρδιὰ μου

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀρ. 353.

γυρεύει κι ε νοῦς μου δνειρεύεται, ἢ πεθαίνω ἀπὸ τὴν ἀτροφία.

Τὰ λέει αὐτὰ ε λαὸς ε καημένος, ὄχι φυσικὰ μὲ τὸ στόμα του ἢ μὲ τὴν πέννα, ποῦ ἂν μποροῦσε ἔτσι νὰ τὰ φωνάξῃ θὰ τὸν ἀκούγαν κ' εἰ δασκάλαι μὰ τὰ λέει μὲ τὴν ἀδιαφορία του πρὸς τὰ δασκαλῆσια, μὲ τὴν ἀκαμωσιά του, μὲ τὴν ἀμάθειά του, μὲ τὴν ἀφιλοκαλία του, μὲ χίλιους τρόπους ποῦ μιλῆνε σὲ νοῦ τοῦ καθενὸς παρατηρητῆ ποῦ τὸν ἀγαπάει, τὸν πονεῖ, τὸν νοιώθει. Οἱ δασκάλαι ὁμως, κουκκί ἀπ' αὐτὰ δὲν ἀπεικάζουν. Αὐτοὶ παραπονοῦνται μονάχα πῶς τὸ ἔθνος δὲν ἔχει ὄρεξη νὰ διαβάξῃ. «Ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑπάρχουσιν ἀναγνώσται». Δὲν τὶς ἀγοράζει κανένας τὶς μούμιες. Ἄς τοῦ φτειάξουν ὁμως ἔργα

ποῦ νὰ καθρεφτίζεται ἡ ψυχὴ του κ' ἡ γλώσσα του, καὶ νὰ δοῦν. Κοίταξε πῶς τὰ χάφτει ε λαὸς τὰ λίγα ψύχουλα ποῦ ἐδῶ καὶ κεῖ τοῦ σκορποῦνε. Κοίταξε πῶς τὰ νοστιμεύεται, ὡς καὶ τὰ κουστὰ τὰ ρωμαϊκά ποῦ τοῦ σερβίρουνε στὰ φραγκορομάντα τους, οἱ «ἐπιφυλλίδες». Κοίταξε τὶς ἐφημερίδες τὶς ἴδιες ποῦ τὶς διαβάζει; σήμερα καὶ δὲ σὲ πιάνει ἀνέκατος ἀπὸ τὶς βαρεῖες τὶς Ἑλληνικοῦρες μόνον, ἔπου χρειάζεται δύναμη, ζωὴ, κίνηση, ἐκεῖ δαναεῖζονται ἀπὸ τὴ γλώσσα τὴ δυνατὴ, τὴ ζωντανή, τὴν παντοκίνητη. Τὴ γλώσσα ποῦ καὶ τὰ συστατικὰ ἔχει, καὶ γραφτὸ τὴς εἶναι νὰ δώσῃ τὸ ὕλικὸ γιὰ τὴ φιλολογία τὴν ἐθνική.

Νὰ σοῦ πῶ τώρα καὶ κάτι στ' αὐτὶ πρὶ νὰ ση-

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΤΟΣ Ε'

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Α. ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1910

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1910

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Τραπεζὸν καὶ Τράπεζαι.....	Δρ. 1.179.397,15	Κεφάλαιον μετοχ. διηρημένον εἰς	60.000 μετοχ.	Δρ. 6.000.000,—
Δάνεια ἐπ' ἐνεργῶν λαχοφόρων		Κεφάλαιον ἀποθέρματ. τακτικῶν	Δρ. 21.397,10	
ὀμολογῶν καὶ χρηματογράφων	Δρ. 3.217.031,10	Κεφάλαιον ἀποθέρματ. τακτικῶν	Δρ. 3.088,26	
Ἄνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπ' ἐνεργῶν		Ἐξαμηνίας 1910.....		
ἐπ' ἐνεργῶν.....	181.995,70	Ἐκτακτὸν ἀποθέρματικὸν κεφάλαιον	12.000,—	36.485,36
Συναλλήματα καὶ γραμμάτια ἐν χαρτοφυλακίῳ	2.798.265,58	ἄλλων προνοσῶν.....		
Ἀποδείξεις συντάξεων ἐν χαρτοφυλακίῳ	232.687,81	Καταθέσεις ταμιευτηρίων.....	4.216.024,60	7.489.254,21
Ἀποδείξεις μεθοδουσιῶν λειτουργῶν μίσθης ἐκπαιδευτικῶν ἐν χαρτοφυλακίῳ	42.127,47	Καταθέσεις πολυτελεῖς καὶ ἐν ὄψει	8.216.269,61	2.924.289,45
Δάνεια ἐπ' ἐνεργῶν χρυσοῦ, κοσμημάτων κλπ...	738.628,20	Διόφρασι Πιστωτικῶν λογαριασμῶν.....		89.855,75
Δάνεια ἐπ' ἐνεργῶν ἐπιπέλων, καὶ ὀφειλάται ἐπὶ πηλῶν μὲ δόσεις	5.295,30	Κομιστὰὶ γραμματίων.....		8.676,50
Διόφρασι ἡγγημένους λογαριασμοὶ καὶ ἐκχωρήσεις ἀπαρτήσεων Δημοσίου ὑποβαλλομένων καὶ δι' ἀποθήκης.....		Μερίσματα μίσθου ζητηθέντα.....		62.500,—
Διόφρασι λογαριασμοὶ καὶ προσαρτηνοὶ λήγροι.....	840.642,70	Μερίσματα προσωρῶν Ἀ' ἐξαμηνίας 1910.....		8.151,15
Ἐκχωρηθεὶς λογαριασμοί.....	134.085,39	Κέρδη καὶ ζητήματα. Ὑπερλοιπὸν κερμάτων ἐπομένῃν ἐξαμηνίαν.....		
Μετοχαί: Ἀντιμολογητικὸν ἐκδοθεῶν 45.000 μετοχ.	4.500.000,—			
Κτήμα Τραπεζῆς, ὁδὸς Πανεπιστημίου.....	530.967,20			
Χρηματογράφα ἐν γένει, ἰδίως ὀμολογία Ἐθνικῶν Δανείων εἰς χρυσοῦν.....	1.837.291,55			
Μερίσματα καὶ τοκομερίδια ἐν γένει.....	14.106,—			
Γραμμάτια λήξαντα καὶ εἰσπρακτέα.....	24.502,20			
Συναλλήσεις λήξασαι καὶ εἰσπρακτέα.....	3.964,60			
Μισθοδοσίαι λήξασαι καὶ εἰσπρακτέα.....	1.238,95			
Γραμμάτια εἰσπρακτέα διὰ λογαριασμῶν τρίτων.....	34.130,70			
Ἐξόδα ἐγκαταστάσεως (ἰδίως ὄξεια χρηματοκιβωτ.)	79.326,—			
	Δρ. 16.492.241,98			Δρ. 16.492.241,98

ΑΝΤΙΠΑΡΑΒΟΛΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 1910 ΠΡΟΣ ΤΟ 1909

Καθ' ὅλην τὴν Ἀ' ἐξαμηνίαν 1909 ἐτηρηθήσαν 9.665 καταθέσεις ἀτόμων ἀντιπροσωπεύουσαι.....	Δρ. 7.534.271,89
Καθ' ὅλην τὴν Ἀ' ἐξαμηνίαν 1910 ἐτηρηθήσαν 10.310 καταθέσεις ἀτόμων ἀντιπροσωπεύουσαι.....	9.004.774,46
Κατὰ τὸ τέλος τῆς Ἀ' ἐξαμηνίας 1909 τὸ ὑπόλοιπον τῶν καταθέσεων ἀνήγαγε εἰς.....	6.016.636,50
Κατὰ τὸ τέλος τῆς Ἀ' ἐξαμηνίας 1910 τὸ ὑπόλοιπον τῶν καταθέσεων ἀνήγαγε εἰς.....	7.432.284,21
Ἦ ἐν γένει κινήσις τῆς χρεωπ. τῆς Ἀ' ἐξαμην. 1909 τὸν μερίδων τοῦ ἐνεργητ. καὶ παθητ. ἀνάλθεν εἰς.....	259.780,542,—
Ἦ ἐν γένει κινήσις τῆς χρεωπ. τῆς Ἀ' ἐξαμην. 1910 τὸν μερίδων τοῦ ἐνεργητ. καὶ παθητ. ἀνάλθεν εἰς.....	314.399.588,28

Αἱ εἰς χρυσοῦν μερίδες ὑπερλοιπῶν πρὸς δραχμὴν μίαν ἕκαστον φράζαν.

ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ Α. ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1910

ΠΙΣΤΩΣΙΣ

ΧΡΕΩΣΙΣ

κωθεύμε. Νά είχαμε καιρό, και νά μή φοβούμουν τά γερατειά, θά σ' έπαιρνα μαζί μου ώς τό Παρίσι. Έκει θά σάνεβαζα σ' ένα σπίτι, στού Ταξιάρχη τή συνοικία. Θά μπαίναμε, και θά βλέπαμε τοίχους από βιβλία ελοτρέγυρα. Και στή μέση λεβέντη, μέ πρόσχαρη έψη, και μ' έλόβυπνα μάτια. Αυτός είναι πού τήν πέταξε τήν πρώτη τή μπέμπα μέσα στή δασκαλίσια τή φάλαγγα. Ήαφνικό τούς ήρθε σάν ξεσπασε. Κανένας τούς δέ βγήκε νά τόν άνταμώση, και νά τού ρίξη, ας είναι και μιá τσουφεκιά. Παιδιά βάζανε και τούρριχταν πέτρες. Μά τó «Ταξίδι» του έλονένα ταξιδεύει ανάμεσά τους, και τούς σπέρνει φωτιά και καπνό.

Κ' είτανε μπέμπα πού μόνος τή δούλεψε και

μόνος τήν πέταξε. Έναν δέν είχε πλάγι του νά τού δώση κουράγι. Όχι, στεκότανε μιá κοντά του. Σωί στή Μπουμπουλίνα σέ τέτοιους πολέμους. Μιά πού μπορούσε νά τούς ρουφήξη, τούς φίλους μας έκαμέσα. Έπισημη τήν έλεγαν τήν αγαπητικιά του. Θά μου πής, είναι τó λαιπόν κι αυτός δάσκαλος; Ναι, από κείνους πού θάχη τó Έθνος σάν ξεφρατωθή τó Δασκαλισμό.

(*Ακολουθεί)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

τοκομεμυον κέμμεμυον.....	20,907.65
τόκους Τραπεζών.....	19,969.31
κέρδη εκχώρησησιν απαιτήσεων, και διάφορα κέρδη.....	6,850.08
προεξοφλήματα αποδείξεων συντάξεων.....	8,447.75
τόκους λογαριασμών ήγγρημίων.....	9,142.26
ένοικια κτημάτων Τραπεζής.....	1,978.67
προεξοφλήματα αποδείξεων μισθοδοσιών μέσης εκπαιδευτικής.....	7,171.84
υπόλοιπον μερδών Ε. έξαμηνίας 1909.....	
Δο.	307,657.80

ΔΙΑΝΟΜΗ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1910 ΔΡΑΧΜΩΝ 65,810,15 ΩΣ ΕΠΕΤΑΙ:

Είς προορισμόν μέρισμα Α' έξαμηνίας 1910.....	Δο. 65,810.15
Εκ τού άνωτέρω μερισματος τών Δραχμών 65,810.15:	
α) διά φόρον Δημοσιον 5 1/2 επί Δραχμών 56,391.....	Δο. 2,819.55
β) > χαρτόσημον 2 1/2 επί τού μερισματος 15,000 μετοχών Δο. 58,571.45.....	1,071.45
γ) > φόρον Δημ. 5 1/2 κατά τόν νεαρόν νόμον επί τού αποθεματικού κερφαίου Δραχ. 3,088.25.....	154.45 Δο. 4,045.45
Εκ τού άνωτέρω υπόλοιπου καθαρού μερισματος:	
α) διά κερφαίλιον άποφ. τακτ. 5 1/2 κατά τó έρθ. 50 τού Καταστατικού Δο. 3,088.25.....	61,764.70
β) δι' άμοιβήν Δ. Συμβουλίου 10 1/2 κατά τó έρθον 50 τού Καταστατικού Δο. 6,176.45.....	5,967.60
γ) διά φόρον Δημ. οσίον 5 1/2 κατά τόν νεαρόν νόμον επί τής άμοιβής τού Δ. Συμβ. 10 Δραχ. 6,176.45.....	308.85
Μέρισμα προσωρών, έξαμηνιαίων καθαρόν, ήτοι έλεύθερον φόρον και χαρτοσήμου πέρυ Δο. 3,509.....	Δο. 52,500.—

Τό μέρισμα πληρωνεται:

*Εν Αθήναις παρά τή Κεντρική Καταστήματι από τής 20 'Ιουλίου ε. ε. Είναι δέ απαλλαγμένον τó μέρισμα τού φόρον Δημοσιον και τού δικαιώματος χαρτοσήμου ως προκαταβληθέντος από τής Τραπεζής εις τó Δημόσιον.

*Εν Αθήναις, τή 30 'Ιουλίου 1910.

Ο ΔΙΕΥΤΗΡΗΣ ΔΙΟΝ. ΛΟΒΕΡΔΟΣ
Ο ΔΙΕΥΤΗΡΗΣ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (μύ εικόνες τού κ. Ν. Δύρα).
—Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (μύ εικόνες τής Κας Σοφίας Λαοκαρίδου).
Τυπώθηκε στή Λόντρα, σέ διαλεχτό χαρτί και είναι καλλιτεχνικά δεμένο.
Πουλιέται στό βιβλιοπωλείο τής «Εστίας» δρ. 3, 50.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

*Γροθόντες τώσα, έρχεται πάλιν ή βροχή και τμ-πανάξει εις τά τζάμα.»—Έφημ. «Σκρίπ», 23 'Ιουλίου, σελ. 4, στήλη 6.
«Δί περί τής θράσεως τού Πατριάρχου ΑΠ' ανέκαθεν διατυπωθείσαι τής «Προύου» ύπόνοιαι ήρξαντο έπαλη-θεύσεσσι.»—«Πρόδος» Σμύρνης, 24 'Ιουλίου, σελ. 1, στήλη 1.
«Έκτακτος παράστασι ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ τού άρχαίου πνεύματος.»—Προγράμματα θεάτρου Βασιετέ στους τό-χους τής 'Αθήνας. 28 'Ιουλίου.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Συντάχτης : Ν. Α. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΠΗΠΟΚΡΑΤΗ, 'Αρ. 11, ΑΘΗΝΑ.

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ: Για την Ελλάδα και για την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό δρ. χρ. 12 1/2.—Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συνδρομές (3 δρ την τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητής ἢ δὲ στέλει μπροστά τὴ συνδρομή του.

20 ΛΕΦΤΑ ΤΟ ΦΥΛΛΟ, 20.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμὴ. **ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ** στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίβσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίες στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

*Τὸ θάμα—Τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια—Οἱ νέοι—
Τὰ συρτάρια τοῦ κ. Ὑπουργοῦ—Ὁ λο-
χαγὸς ποιητῆς.*

ΣΗΜΕΡΑ, λένε, κρίνεται ἡ τύχη τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τῆμερὰ τὸ λέω κι αὐτὸ ἀναμένει καινούρια αὐγὴ γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Κ' ἐννοοῦνε τὴ σημερινὴ ἐκλογή. Ἐμεῖς οὔτε τὸ ἓνα, οὔτε τὸ ἄλλο πιστεύουμε, γιατί δὲν πιστεύουμε σὲ θάματα, οὔτε σὲ νεκρανάσταδες. Ἐνα μονάχα καρτεροῦμε νὰ δοῦμε. Ἄν ἀπὸ τὶς κάλπες σήμερὰ βγοῦνε καὶ μερικοὶ ἀθρόοι μὲ κάπως πλεονέκτηρον συνείδηση καὶ μὲ κάπως πλεονέκτηρον δρεξὴ νὰ δουλέψουν εὐλικρινὰ γι' αὐτόνε τὸν τόπο. Ἄν τύχει καὶ γίνῃ αὐτό, θὰν τὸ παροῦμε γιὰ θάμα, γιατί δὲν εἶδαμε νὰ γίνῃται καμιά σοβαρὴ δουλιὰ ὥστε ἓνα τέτιο πράμα νὰ μᾶς τὸ παρουσιάσει αὐριο γιὰ φυσικό

ΓΙΑ νὰ φύγει ἓνας λαὸς ἀπὸ τὴν κακιὰ συνήθεια, τὰ πατροπαράδοτα, κάποιος μεγάλος κλονισμὸς πρέπει νὰ γίνῃ μέσα του. Ἡ νὰ κατεβούνε στὸ λαὸ ἀθρόοι σοφάροι νὰ τονε δασκαλέψουνε, νὰ τονε φωτίσουνε, νὰ του ἀνοίξουνε τὰ μάτια, ἢ νὰ γίνῃ μιὰ ἀληθινὴ ἐπανάσταση ποὺ νὰ τον ξετοπίσει, νὰ τονε βγάλῃ ἀπὸ τὸ δρόμο του, νὰ του ἀνοίξῃ καινούριους δρόμους καὶ καινούριους δρίζοντες.

Τὸ πρῶτο ὁ λαὸς μας δὲν τὸ χάρηκε ἀκόμα. Τὸ δεύτερο, τὴν ψευτοεπανάσταση, τὴν χαμάρωση νὰ πνίγεται μέσα σὲ σωρὸ καινούρια γυλόνια. Κ' ἔτσι τ' εἶχε Γιάννη, τ' εἶχα πάντα. Τίποτα δὲν ἄλλαξε. Νά, κι ὁ λόγος ποὺ δὲ θὰ ξαφνιαστοῦμε καθόλου ἂν αὐριο ἀπὸ τὶς κάλπες ξεπηδήσουν ὅλ' οἱ παλιοὶ ἁμαρτωλοί.

ΚΑΤΕΒΗΚΑΝΕ καὶ μερικοὶ νέοι ἄντρες στὸν ἐκλογικὸ ἀγῶνα. Ἀρκετοὶ μάλιστα. Πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ξέρουμε κ' ἔχουμε πεποίθηση καὶ στὴ μόρφωσή τους καὶ στὸ χαραχτήρα τους καὶ στὴν καλὴ τους θέληση νὰ δουλέψουνε γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ. Νὰ δοῦμε ὅμως πόσοι ἀπ' αὐτοὺς θὰ πιτύχουνε καὶ πόσοι ἀπ' αὐτοὺς, πιτυχαίνοντας, θὰ μπορέσουνε νὰ μείνου καὶ μέσα στὴ Βουλὴ τίμιοι

ἀγνοί, ὁραξάτοι γιὰ δουλιὰ—ἂν κρατήσουνε δηλ. κείνα ποὺ μᾶς τάζουνε σήμερὰ.

Γιατὶ μὴν ξεχνάτε πὼς κείνος ποὺ πολιτεύεται μοιάζει μὲ τὸ φτωχὸ ποὺ ἀνεμεύεται ἀποχτήσῃ περιουσία γιὰ νὰν τὴ μοιράσῃ σ' ὅλους τοὺς φτωχοὺς, κι ἅμα ἐπὶ στραβοῦ διαβόλου τὴν ἀποχτήσῃ γίνῃτεκι τρομερὸς ἐγωλάτρης.

ΕΧΕΙ, λέει, ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας στὰ συρτάρια του δικαιολογητικὰ χαρτιά γιὰ τὸν κάθε καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου ποὺ ἔπαψε καὶ θὰν τὰ παρουσιάσει μεθαῦριο στὴν Ἐθνοσυνέλευση. Καὶ τὸν πιστεύουμε. Γιατὶ ποτὲ δὲν τὸ φανταζόματε πὼς ἓνας Ὑπουργὸς θὰ φορτωθεῖ μιὰ τόσο βριαρὴ εὐθύνη στὴν ὁλή του, πύροντας μὲ τὸ ἔτσι θέλω, ἱκανοὺς ἐπιστήμονες. Μὰ θέλαμε νὰ ξέρουμε, ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἔχει τὰ συρτάρια του δικαιολογητικὰ χαρτιά καὶ γιὰ μερικοὺς ἀνίκανους καθηγητάδες ποὺ τοὺς κράτησε στὸ Πανεπιστήμιο, ρεζίλεύοντας ἔτσι καὶ μουντζουρώνοντας τὴν ἐκκαθάριση;

Γιὰ τὸν κ. Μιστριώτη λ. χ. τί δικαιολογητικὰ χροτιά θὰ μπορέσει νὰ παρουσιάσῃ; Τοὺς «Ρητορικοὺς λόγους» του ἢ τὶς ἀνοησίες ποὺ σαλιαρίζει καθεμέρὰ στὶς ἔφημερίδες;

ΕΙΧΕ ἀναγγελθεῖ (ραταπλὰν πλὰν πλὰν!) πὼς ὁ λοχαγὸς ποιητῆς κ. Φ. Πανῆς θὰ μιλοῦσε στὴ Στρατιωτικὴ Λέσχη γιὰ ποίηση καὶ γιὰ πατριδα. Εὐτυχῶς οἱ ἀξιωματικοὶ ἀπειτήσανε νὰ μὴ γίνῃ ἡ περίφημη αὐτὴ διάλεξη (νὰ μὴν τοὺς γίνῃ δηλ. αὐτὸ τὸ ρεζίλεμα) κ' ἔτσι ὁ κ. λοχαγὸς ποιητῆς ἀπέμεινε νὰ ψέλνῃ τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα (τοὺς στρατιωτικοὺς δηλ. προδίδασμοὺς) τοῦ κ. Ζορμπὰ ποὺ τονε διόρισε καὶ ποὺ νὰν τονε χαιρέται.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΤΡΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ

(Βασιλιάς Ἀνήλιαγος—Δολίττα—Τὸ Αἶνιγμα)

Ὁ στίχος τοῦ κ. Πολέμη ἔχει πολλὰς συμπάθειες στὸν καλὸ κόσμον τῆς κοινωνίας μας, καὶ τοῦτο εἶναι ἄσφαλτο δείγμα πὼς τὸ ἐξωτερικὸ του λοῦστρο σκεπάζει τὴν πλεονέκτηρον ποιητικὸφάνη ρομάντσα. Μιὰ τέχνη παιδικὴ δίνει τὸ τραγούδι τοῦ κ. Πολέμη, μιὰ ψεύτικη διακόσμηση, ἓνα μάτι ὄζω ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ αἴσθηση, μιὰ πλημμύρα γλυκανάλατης λεφτότητας, ἓνας ἀέρας στανικὸς σὰν ἐπ' ἀνεμιστήρι, μιὰν ἀχρωμὴ ἀντίληψη τῆς φύσης, μιὰν ἀτονία τῆς ἐμπνεύσης, ποὺ ὅλα τὰ θλίβει τὸ ἀρμονικὸ βερνίκι τῆς ρίμας του, μιὰς ρίμας ποὺ στὰ χέριχ του κατάντησε φοβερὸς δυνάστης τῶν νεύρων τοῦ κάθε ἀναγνώστη ἢ θεατῆ.

Ὁ «Βασιλιάς Ἀνήλιαγος» δὲν εἶχε φυσικὰ ἔλλογον λόγον νὰ γραφτῆ, παρὰ γιὰ τὸ μαστόρεμα καμιας χιλιάδας καινούργιων στίχων τέτοιαις ποιότητος. Ἡ παράδοση ποὺ πῆρε ὁ ποιητῆς γιὰ μῦθον τοῦ ἔργου του, στραγγαλιστικὴ ἀπὸ μέρος του, ξεζουμίστηκε χωρὶς νὰ βγάλῃ ἔστωντας καὶ μιὰν ἀ-

ληθινή δραματική σκηνή. Μονάχα σὲ δύο μεριές τοῦ δράματος ξανοίγουμε κάποια ἀρχὴ γιὰ δράση—στὸ τέλος τῆς δευτέρας πράξης καὶ ὁ Ἀνήλιαγος μαθαίνει ἀπὸ τὸν πατέρα του τὴ φοβερὴ μοίρα του καὶ στὸ τέλος τῆς τρίτης πράξης καὶ ὁ Ἀνήλιαγος ξαγναντεύει τὸν ἥλιο—μὰ τοῦτο γίνεται τόσο ἄτεχνα καὶ χοντροβαλμένα, καὶ ὁ θεατὴς μαντεύει τὴν κατοπινὴ ἀδράνεια, γιὰτι κι αὐτὸ τὸ τέλος τοῦ ἔργου ἀκόμα σβύνει μετὰ στὴν ἀδράνεια τῆς δράσης.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ «Βασιλιά Ἀνήλιαγου» μὲ τέτοιον τρόπο ξετυλίγεται: Πράξις πρώτη. Ἡ κερὰ Ρήνη, ἡ ἑμορφὴ ἀφέντρα τοῦ Κάστρου, ἀνταμώνει μιὰ νύχτα μὲς τὸ δάσο τὸν Ἀνήλιαγο, καὶ τὴν ἐκλαθώνει ἢ ἀγάπη του.—Πράξις δεύτερη. Ὁ πατέρας τοῦ Ἀνήλιαγου, ὁ Βασιλιάς Τρίκαρδος, ἀποφασίζει νὰ πῆ τὸ μυστικὸ καὶ κυβερνᾷ τὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ του, στὸν ἴδιο τὸν Ἀνήλιαγο, ἀψηφώντας τὸ γραφτὸ τῆς Μοίρας, πὼς ὅποιος ἐπὶ φανερώσῃ θὰ μαρμαρώσῃ, καὶ πρὶν τοῦ τὸ πῆ τοῦ δίνει τὸ θρόνο. Ὑστερα δηγιέται τὴν παράδοσις, πὼς οἱ Μοῖρες τονε μοίρασαν μόλις ἀντικρύσῃ τὸν ἥλιο νὰ πεθάνῃ. Πάνου στὴ δῆγησις ὁ Τρίκαρδος μαρμαρώνει.—Πράξις τρίτη. Ἡ κερὰ Ρήνη ζουλεύει τὸν Ἀνήλιαγο μαθαίνοντας πὼς δὲ μένει πιστὸς στὸν ἔρωτά της. Ἡ Μοίρα, κρυμμένη σὲ εἰδὴ ζητιάνας τῆς δίνει τὴ συμβουλὴ, νὰ τὸν ἀποκοιμίσῃ μὲ βότκνο στὸ κάστρο της ἴσα με τὴν αὐγὴ, καὶ ἔτσι ἀπὸ τὸ στόμα του τὸ ἴδιο θὰ μάθῃ τίς ἀπιστίας του. Τὴν αὐγὴ βλέπει ὁ Ἀνήλιαγος τὸν ἥλιο καὶ πεθαίνει.

Καθαρὰ φαίνεται πὼς ἡ πρώτη καὶ δευτέρη πράξις εἶναι ὁ πρόλογος τοῦ ἔργου. Τὸ δράμα εἶναι ἡ τρίτη. Γιὰτι στίς δύο πρῶτες πράξεις μαθαίνουμε τὰ πρόσωπα καὶ τὴ μοίρα καὶ τὰ κυβερνᾷ. Ἀπὸ καὶ καὶ πέρα ἀρχίζει τὸ ξετύλιμα. Ὡστε ὁ «Βασιλιάς Ἀνήλιαγος» εἶναι δράμα σὲ μιὰ πράξις, μὲ πρόλογο σὲ δύο. Δὲ λείπουν οἱ ρητορικοὶ λόγοι, οἱ μονόλογοι καὶ τὰ παραγεμισματα. Οἱ στίχοι καὶ ἀπαγγέλλει στὴν πρώτη πράξις ἡ Μοίρα, ἔχουν ὅλα τὰ χαρίσματα τῆς ἀτεχνῆς τέχνης τοῦ κ. Πολέμη. Θεουβώδικοι σὰν ταμποῦρλο, κούφιοι, δίχως οὐσία, κοινοτοπίας ἀνάγνωσμα, καὶ κόβουν τὴν πρώτην πράξις σὲ δύο κομμάτια δίχως λόγο. Ἀντιτεχνικὸ κι ἀντιδραματικὸ εἶναι τὸ τέτοιον φανέρωμα τῆς Μοίρας μέσα στὸ δράμα. Ἡ προσωποποίηση τοῦ ὑπερφυσικοῦ δείχνει τὴν ἀδυναμίαν τοῦ συγγραφέα. Γιὰτι ὁ δυνατὸς δραματικὸς—καὶ παράδειγμα οἱ Ἀρχαῖοι—φέρνει τοὺς ἡρώους του νὰ σκύβουν καὶ νὰ ὑποτάζονται στὴ Μοίρα, καὶ ὁ θεατὴς τὴ βλέπει μέσα στὴν ψυχὴ τους νὰ ἰνεργᾷ καὶ τὸ νοῦ τους νὰ πλανᾷ, δίχως νὰ τοῦ φανερώνεται μπροστὰ κάθε τόσο μέσα σὲ φόρεμα γυναικῆς κρατώντας τεράστια

ψαλίδια καὶ κόβοντας ζωές, ὅπως στὸ ἔργο τοῦ κ. Πολέμη. Ἡ τέτοια προσωποποίηση τὸ πολὺ πολὺ μπορούσε νὰ ταιριάξῃ σὲ θέατρο τοῦ Καρχακιοῦζι. Μὰ ὁ κ. Πολέμη εἰδείξε καὶ με τοῦτο τὸ ἔργο του ἀκόμα πὼς εἶναι ἀληθινὰ ἀπὸ τοῦ «Βασιλιάς Ἀνήλιαγος» καὶ πὼς γραφτὸ τοῦ εἶναι ἀπὸ τὴ Μοίρα νὰ μὴν ἀντικρύσῃ ποτές του τὸν ἥλιο τῆς Τέχνης, τὸ θερμὸ, τὸ ζωγόνον, τὸν πλαστοουργό.

*

Πολλοὶ καταπιάνονται νὰ γράψουν σκηνικὸ ἔργο δίχως τὸ θέμα τους νὰ εἶναι θεατρικόν. Ἀπὸ ἀπλή ἐπιπολαιότητα κι ἀπὸ φιλοδοξία γιὰ θόρυβο, τὸ δηγηματικὸν τὸ ἀδύναμον, τὸ παρυσιάζον μετὰ τὸ φόρεμα τοῦ δράματος. Ἡ «Λολίτα» τοῦ κ. Β. Κολοκοτρώνη («Δράμα εἰς πράξιν. Μετέχει τοῦ Ἀθερωφείου διαγωνισμοῦ») καὶ παίχτηκε τίς προκλλες στὴ «Νέα Σκηνή», πρῶτον ἐλάττωμα εἶχε τὴν ἐλλειψὴ ἀπὸ κάθε δραματικὸ ὑφάδι. Ὑστερα δὲν εἶχε διάλογο, ὄχι τεχνικόν, μὰ ἔστωντας ὑποφερτό, δὲν εἶχε γοργάδα, πλέξιμο, ξετύλιμα, δὲν εἶχε τέλος. Κι ὁ μῦθος ἀχνός: Ὁ Φίλιππος ὕστερα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια, ἀνταμώνει μ' ἑσπρα μαλλιά πιά τὴ Λολίτα, τὴν ἀγάπη τῆς νιότης του, παντρεμένη καὶ φτωχισμένη. Τῆς θυμίζει τὸν παλιὸ κιστό, πὼς τὴν ἀγαποῦσε καὶ πὼς ἀπὸ δειλία του δὲν τὴ ζήτησε σὲ γάμο. Ἡ Λολίτα τοῦ φανερώνει πὼς κι αὐτὴ τότες ἔθρεφε τὰ ἴδια αἰσθήματα γι' αὐτόνε, μὰ τῶρα τοῦ λέει πὼς αἰεὶν ἀργά», καὶ φεύγει μετὰ τὸν ἄντρα της.

Ὁ κ. Κολοκοτρώνης δὲ νοιώθει ἀπὸ σκηνικὴ τέχνη, οὔτε ἀπὸ ποίησις ζωῆς. Τὰ ἰδανικά του δὲν ξεφεύγουν ἀπὸ τὰ λιμνιασμένα νερά τοῦ αστισμοῦ, καὶ βαρύνει τὸν τόπον μας καὶ τονε σέρνει: στὸ πολιτικὸν καὶ πνευματικὸν χτικιόν. Αἰσθήματα ξεζουμισμένα, χωρὶς τὴ φωτιὰ τοῦ καινούριου καὶ τοῦ πολεμικοῦ γιὰ ὅτι σφίγγει καὶ δυναστεύει τὴ ζωὴ καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀθρώπου, πὼς θέλουμε νὰ μᾶς παρυσιάσου ἀγεράκι Τέχνης, καὶ νὰ μᾶς ἀγγίξουν τὴν καρδιά:

*

«Τὸ Αἶλιγμα» τοῦ Μπάμπη Ἀννίνου κωμωδία εἰς πράξιν» παρυσιάστηκε στὴ «Νέα Σκηνή» γιὰ νέο ἔργο. Βρίσκεται ἔμωσ τυπωμένο ἀπὸ τὰ 1901 στὸ «Ἡμερολόγιον τοῦ Σκόκου». Ἄν κι ὁ μουρλούζης τὰ παλιά του δεφτέρια ξεφυλλίζει μετὰ χαρὰ, ἔμωσ δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ ἴδιο κι ὁ κ. Ἀννίνος. Γιὰτι τὰ δεφτέρια του αὐτὰ δὲ δείχνουνε καμιά πίστωσις.

Κ' ἡ κωμωδία του αὐτὴ, ὅπως ὅλο τὸ ἔργο τοῦ Ἀννίνου, ἔχει τὴ σφραγίδα τῆς κοινοτοπίας, τῆς

χοντροκοπίας, κ' είναι καμωμένη με τὸ δημοσιογραφικὸ πνεύμα τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ δάσκαλος, ὁ φοιτητῆς τῆς φιλολογίας, ἡ κιτρινοπρόσωπη δεσποινίδα, ἡ ἄγρια κερά και τὸ ἀπαραίτητο χοντροδουλικό. Λίγος ἔρωτας γι' ἀλάτι και τὰ καλαμπούρια κ' οἱ ἀσυνταξίες τοῦ δάσκαλου. Μὰ τὸ δάσκαλο αὐτόνε, ποὺ σατυρίζεις, κακόμοιρε Ἄννινε, ἐσὺ και οἱ ὅμοιοι που τονὲ βοηθήσατε με τὰ χέρια σας νὰ γίνη ὁ βραχνάς και ὁ τύραννος μιᾶς δλάκαιρης Φυλῆς. Κι ἂν αὐτὸς εἶναι ἡ μιὰν ἄκρη τῆς κακοροϊζικιάς της, ἡ ἄλλη ἄκρη εἶσατε ἐσεῖς.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ΔΕΝ εἶναι πάντα εὐκολὸ νὰ λήη κανεῖς τὴ γνώμη του γιὰ τὰ βιβλία ποὺ τοῦ πέφτουνε στὰ χέρια. Ἄν τὴν πῆ, τί βγαίνει; Αὐτὸς μένει με τὴ γνώμη του, και τὸ βιβλίο με τὴν κυκλοφορία του. Τὸ βιβλίο ποὺ με σκλαβώνει ἐμένα, ἀφήνει ἀδιάφορο τὸ γείτονα μου. Και τάντίθετο Πρέπει, λένε, νὰ ξαναγραφῆ ἕνα βιβλίο γιὰ νὰ τοῦ κἀνῆς ἀληθινὴ κριτικὴ, νὰ δείξηρ δηλαδὴ λιθάρι τὸ λιθάρι τὸ δρόμο ποὺ ἀκολοθῆσε ὁ τεχνίτης, και πετράδι τὸ πετράδι πῶς ἐφτείαζε τὸ ἔργο του. Μὰ κχι πάλι, δυὸ κριτικοί, με τὸν ἴδιο τρόπο δουλεύοντας, μπορεῖ νὰ φτάσουνε σ' ἀντίθετα συμπεράσματα. Κ' ἔτσι καταντᾶ ἡ κριτικὴ—ὅπως μάλιστα γίνεται στὸν τόπο μας—ἀτομικὴ ἐντυπωσολογία. Αὐτὰ συλλογίζουμαι ξεφυλλίζοντας τὰ βιβλία ποὺ σταλήθηκαν στὸ «Νουμᾶ» τοὺς δυὸ τελευταίους μῆνες. Και μόνο ἀπὸ τὸ ξεφύλλισμα, τί διαφορετικὲς ἐντύπωσης!

Ποιητικὰ τὰ περισσότερα. Πρῶτ' ἀπ' ὄλα οἱ **Θρύλοι** τοῦ Χρίστου Βαρλέντη (Ἀθήνα, 1910, 118 πυκνοτυπωμένες σελίδες, Δρ. 2). Οἱ καλύτεροι στίχοι του ἀπ' ὅτους εἶχε τυπώσει σὲ περιοδικὰ και φημερίδες μέσα στὰ 20 χρόνια ποὺ περάσανε ἀπὸ τὰ 1890. Γνώριμά μου παλιά, πολλὰ του ποιήματα. Πόσα πρωτοχάρηκα μέσα στὸ «Νουμᾶ», σὰν τίς «Στροφές» του κείνες ποὺ τίς προτιμῶ ἀπ' ὄλα τᾶλλα! Ξέρει κχι τεχνολογᾶει τὸ στίχο του ὁ Βαρλέντης και ποτὲ δὲν κρούει ἄμαθια στὴ λύρα του τραγούδι, — ἄς εἶναι καμιὰ φορὰ και τραγούδι ποὺ δὲν μπαίνει στὴν καρδιά μου ἢ δὲ φτερώνει τὸ νοῦ μου. Ψεγάδι ἄλλο δὲν τοῦ βρίζεις, ἐξὸν ἀπὸ αὐτό: καμιὰ φορὰ... Και στὰ πατριωτικὰ του ἀκόμα τραγούδια περνᾶ, πιδέξιος τιμονιέρης, ἀλάργα ἀπὸ τὴν ξέρα τῆς πατριδοκοπίας, και ατῆς ἀγάπης του οἱ στίχοι εἶναι ἀγαπητεροί, —ὅπως ἄκουσα στὴν Κρήτη νὰ λένε τοὺς συμπαθητικούς. Κ' ἡ σατυ-

ρικὴ του φλέβα διόλου λιανὴ. Και τῆς γλωσσικῆς Ἰδέας ἄξιο παληκᾶρι ὁ ποιητῆς. Τὸ λέει και μοναχὸς του:

«Ἐσκυφα κι ἀφογκράστηκα τὴ Ρωμιστὴν γύρω
κ' ἡ γλώσσα της ἐστάλαξε μέσα μου τᾶγιο μῦρο.
Κ' ἔγινε γιὰ χατήρι της και γιὰ τὴν ὀμορφιά της
ἀπαρνητῆς τοῦ δάσκαλου και δουλευτῆς χωριάτης.»

Καλότυχος ὅποιος θυμίζει τὸ χωριάτη ποὺ δοξάζει ὁ Παλαμᾶς:

«...Χωριάτη, ἦρθα γιὰ σένα
τὸ δέντρο ἀδρὸ τοῦ ρίζωσε στὰ βάθια τῆς ψυχῆς σου
φέρει λουλούδι ζωντανὸ στὰ χεῖλη σου τὸ λόγο!»

Γιατί ὅμως τὰ ποιήματα τοῦ τόμου νὰ μὴν εἶναι ὄλα τυπωμένα με τὴ χρονολογία τους, παρὰ μερικὰ μονάχα; Ἔτσι θᾶβλεπε ὁ ἀναγνώστης πῶς φούντωσε και ἄνθισε τὸ ποιητικὸ τους δέντρο, και δὲ θᾶ δυσκολευότανε νὰ ξεχωρίση τὸ ξεβλασταρῶμα τῆς πρώτης νιότης ἀπὸ τὸ ψιμὸ τὸ παρχλαδί... Τὸ λέγω αὐτό, γιατί ὁ τόμος τοῦ Βαρλέντη θᾶ λογαριαστῆ μιὰ μέρα ὅπως τοῦ ἀξίζει και γιὰ τὴν Τέχνη και γιὰ τὴ γλώσσα μας. Ὅχι σὰν τὰ **Δειλιὰ** τῆς κυρίας Ἐλένης Σ. Σβορώνου (Σάμος, 1910, σελ. 110), ποὺ μ' ὄλο τὸν ἐγκωμιστικὸ πρόλογο τοῦ κ. Ἰω. Γ. Φραγκιά, δὲ συγκινοῦνε παραπάνου ἀπὸ τὰ συνηθισμένα «τραγουδάκια μας», ποὺ τόσο ἀπλόχερα δημοσιεύουνε μερικὰ φύλλα εἰκονογραφημένα, βδομαδιατικὰ και καθημερινά. Πόσο εἰλικρινὰ τὸ λέει κ' ἡ ἴδια στὴν «τυφλὴ, κακὴ της μοῖρα» (τὴν ποιητικὴ, βέβαια):

«Ἀθέλητα σ' ἀκολουθῶ με ραγισμένη λύρα!»

Και πόσο ἀνειλικρινὰ χωρατεύει, ἄμα τραγουδάει:

«Πόσον ἡ λύρα μου γλυκὴν θᾶ εἶχε τόνον, μαγικόν,
ὄν εἶχα τάλαντα πολλὰ ἀντὶ τὸ ἐν ποιητικόν!...»

Θᾶ εἶχε κανεῖς περισσότερα νὰ πῆ γιὰ τὰ **Ἠλύσια**, ἄλλη ποιητικὴ συλλογὴ και αὐτὴ, τοῦ Γασπ Βιδούρη «Ἠπειρώτου» (Κωνσταντινούπολις, Τυπογραφικὰ Καταστήματα ἢ «Ἀνατολή», 1910, σελ. 78, Φρ. 1), ἂν ὁ ποιητῆς δὲν ἐβγαίνε μ' ἕναν προλογάκο του, ἀψηφητῆς κάθε κριτοῦ με ζαρωμένα φρύδια και κάθε κακολόγου περιφρονητῆς, νὰ κηρύξη: «Ἐβγνωμιστὴν θᾶ χρεωστῶ σ' ἐκείνον, ποὺ θᾶ με καταλαβῆ. Γιὰ τοὺς ἄλλους, ποὺ δὲν θᾶ θᾶ με νοιώσουν, δὲν με μέλλει.» Ἀπὸ τὰ λόγια τοῦτα καταλαβαίνει κανεῖς πῶς τίποτα θαμπὸ δὲν ἔχουνε τὰ «Ἠλύσια», τὰ πολυφωτισμένα δυστυχῶς με τὰ παρδαλὰ φανάρια τῆς πιὸ ἀκανόνιστης μιχτῆς και τῆς πιὸ ἀτεχνῆς στιχουργίας, ὅπου πνίγεται τὸ φυσικὸ ποιητικὸ αἶσθημα ποὺ κάπου κάπου ξεπεταρίζει. Ὁ νέος ποιητῆς ποὺ ἀποκοτᾶ νὰ συνταιριάξῃ τὰ γλυκῆφορρα και τὰ μυρίπνοα και τὰ

ασιγᾶτες μὲ τὰ αἰμάτοχαρούσα, ἀβαλσάμιον καὶ ἀνεχτάριον, καὶ τὴν ἀραδινὴν μὲ τὴν «ξωθιά», ἕως μᾶθῃ πῶς χασμῶδεις σὺν αὐτῇ ἐδῶ :

«Κοιμήθητε, ὦ ἱερεῖς σκιῆς τόσων ἡρώων !...»

οὔτε ἡ καθαρεύουσα τοῦ 70 δὲν τίς σηκώνει. Κρίμα στὸ γλωσσικὸ πλοῦτο ποῦ φκίνεται πῶς πῆρε προίκα ἀπ' τὴν πατρίδα τοῦ ὁ Ἡπειρώτης στιχουργός !

Ἄλλος πρόλογος, σὺν ἐπιτηδες βαλμένος γιὰ νὰ προδιαθέσῃ ἄσκημα τὸν ἀναγνώστη εἶναι κι αὐτὸς ποῦ διάβασε τοὺς **Γίγαντες**, τὸ βιβλίον τοῦ κ. Μιχ. Π. Παπαστρητηγάκη (Ἀθήνα, Τυπογρ. Μ. Καρακωνσταντίνου, σελ. 108, Δρ. 2). Γιὰ τὸς τόσους δυσαρμονικὰ πράματα, καὶ στὴ γλώσσα, καὶ στὸ νόημα, καὶ στὸ γράψιμο, σ' ἓνα βιβλίον—ρομάντισμο μὲ ἀξιώσεις πεζοῦ τραγουδιοῦ—ποῦ σκοπὸς τοῦ εἶναι τὴν Ἀρμονίαν νὰ ὑμνήσῃ ; Καλὴ καὶ ἅγια ἡ Νιτσοῦ καταφρόνια τοῦ κόσμου τῆς ψευτιάς καὶ τῶν εἰδώλων, ἀλλὰ τότε, γιὰ ποιόν οἱ προφητεῖες, πῶς ἡ μεγάλη αὔρα ἐρχεται ; Οἱ διχλεχτοὶ δὲν τίς ἔχουν ἀνάγκη. Μὰ καὶ ὅλο τὸ βιβλίον—ἓνας ὕμνος κορυθαντικὸς στὴ λευτεριά, καὶ στὴ σάρκα καὶ στὴν Ἀρμονίαν, ποῦ ἀμπορεῖ καὶ κλίνει μέσα τῆς σφιχτᾶ Σοφίαν, Δύναμιν κι Ἀγάπην, ποῦ γίνονται «Γίγαντες» ὅσοι τὴν πιστεύουνε, —εἶναι αἰνῶς πρόλογος σ' ἓνα μεγαλύτερο ἔργο. «Ὡς τὸ περιμένουμε. Ἴσως ἐκεῖ βροῦμε κυρίαρχη καὶ φανερὴ τὴν Ἀρμονίαν, ποῦ τώρα μᾶς τὴν ἔκρυψε ὁ συγγραφέας κάτω ἀπὸ σφανταχτερὰ γυαλικά ἀνάκατα μ' ἀληθινὰ διαμάντια, σωριασμένα δίχως ρυθμὸ καὶ σειρά καὶ τάξιν—ἴσως γιὰ νὰ μᾶς σωφρονίσῃ μὲ τὸ παράδειγμα. Ἔτσι κ' οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιάτες μεθύσανε τοὺς σκλάβους καὶ τοὺς ἀφῆνανε νὰ κυλιοῦνται φρενιασμένοι καὶ ξετραχηλισμένοι, γιὰ νὰ διδάξουνε τὰ παιδιὰ τους νὰ μὴν πίνουνε κρασί.

Νὰ κ' ἓνα βιβλιαράκι τοῦ φίλου καὶ παλιοῦ δημοτικιστῆ Χαρ. Ἀνδρ. Παυλάντη (Χαρ. Ἀνδρεάδης) μὲ τὸν τίτλον «**Πῶς θεραπεύονται οἱ ἐλλῶδεις πυρετοὶ (διαλείποντες, κακοήθεις καὶ κωματώδεις)**» σὲ διάφορους λαοὺς, μὲ 16 πρακτικὰ συστήματα, φτηνά, εὐκόλα, ἀποπεισματικὰ καὶ σὲ λίγες μέρες. (Ἀθήνα, Τυπογραφεῖο Νομικῆς, 1910, σελ. 34, στὴν Ἑλλάδα 2 δεκάρες, στὸ ἐξωτερικὸ 1)2 δραχμῆ.) Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου λείπει τὸ περιεχόμενό του, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἐθνικώτατος : νὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τίς θέρμες. Κι ὁ σκοπὸς ἀγιάζει τὰ μέσα. Γι' αὐτὸ φαίνεται πῆρε ὁ Ἀνδρεάδης ποιητικὴ ἄδεια καὶ μᾶς τῷγραψε τὸ βιβλιαράκι του στὴ μιχτή : γιὰ νὰ τὸ διαβάσουνε κι ὅσοι δὲν ξέρουνε γράμματα, ὄχι μονάχα οἱ γιατροί...

Καὶ σὺν αὔρα δροσερῆ ἐρχεται ἀπὸ τῆς Ἰω-

νίας τὰ κρογιαλικά ἄλλο βιβλίον σὲ στίχους. Εἶχε φτάσει πρωτύτερα ἡ φήμη του. Κ' εἶν' αὐτὸ τοῦ Στέλιου Σεφεριάδη ὁ **Οἰδίπους Τύραννος** : *Τραγῳδία Σοφοκλῆ* (Σμύρνη, Τυπογρ. ὁ «Τύπος», 1910, σελ. 87, φρ. χρ. 2.50). Εἶχε πικρῆ τὸν περασμένο Ἀπρίλιον τὴν μετάφρασιν αὐτὴν ὁ θίασος τῆς Κας Κυβέλης στὴ Σμύρνη, καὶ νίκη τῆς Τέχνης καὶ τῆς Ἰδέας στάθηκε ἡ περὶ αὐτὴν ἐκείνη. Ἀδιάφορο ἂν ἔχουνε μερικοὶ ἀντιλογίες γιὰ τὴν μέθοδον ποῦ ἀκολούθησε ὁ μεταφραστὴς, θέλοντας νὰ ποδώσῃ τὸ ἀρχαῖον δράμα σὲ στίχους δεκαπεντασύλλαβους καὶ μὲ ῥίμα, διπλὸ σκόνταμα ποῦ ἔβαλε θεληματικὰ στὴν ποιητικὴν του δουλειάν. Ἔτσι καταντᾷ, γιὰ νὰ γεμῶσῃ ὁ δεκαπεντασύλλαβος, νὰ γίνονται πολλὰ φορὲς νερούλι τὸ νόημα, καὶ νὰ γίνονται στρυφνότερο μὲ τὸ κινήγι τῆς ῥίμας στὰ κακόβατα μονοπάτια τοῦ στίχου. Εἶταν ἀνάγκη νὰ θυμίζῃ ὁ Οἰδίποδας μὲ τὴν φόρμην τοῦ αὐτοῦ κάποιον μισερὰ στιχοδράματα τῆς ἀθηναϊκῆς φουρνιάς ; Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὅμως θυμίζει καὶ τὸ χαριτωμένο στίχον τοῦ Κρητικοῦ θεάτρου, κι αὐτὸ, θαρρῶ, εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ πῶ γιὰ τὸ μεταφραστὴν ὅτι καὶ γιὰ τὸν Οἰδίποδα τοῦ Ἱερέως :

«Χαρούμενος μοῦ φαίνεται, γι' αὐτὸ καὶ θάχῃ βάνει, τὴ δάφνην τὴν κυρίαρχην πολύγυρον στεφάνην.»

ΚΑΙ μιὰ μετάφρασις ἀκόμα—στὴ γαλλικὴν ὅμως γλώσσῃ αὐτῇ—ἡ *Anthologie populaire de la Grèce Moderne* (Paris, 1910, ἔκδοσις τοῦ Mercure de France, σελ. 276, Φρ. 3.50), καμωμένη ἀπὸ τὸ σοφὸ ἑλληνιστὴν Hubert Pernot. Τὰ διχλεχτὰ δημοτικὰ μας τραγούδια, μεθοδικὰ χωρισμένα, καὶ συντρυφεμένα μὲ σύντομα ἐξηγητικὰ σημειώματα γιὰ τὴν πηγὴν καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ τῶ καθένα, ἔχουνε μεταφραστῆ σὲ πεζὸ γαλλικὸν λόγον ρυθμικὰ καὶ μὲ χάριν, μὰ καὶ τόσο πιστὰ, ποῦ ὁ Ἕλληνας ἀναγνώστης, ἀκολουθῶντας τὴν γαλλικὴν φράσιν ἀθελᾶ τοῦ παίρνει τὴν περπατησιὰν τοῦ δημοτικοῦ μας στίχου.

Ἀφοῦ ὁ λόγος γιὰ ξένα, ὁ φίλος Ν. Ποριώτης μὲ παρακαλεῖ νὰ γράψω γιὰ τὰ **Τραγούδια τῆς Μελίττας** (*I canti di Melitta*, — Ancona, Giovanni Puccini e figli editori, σελ. 76, φρ. 2), ποῦ τυπωμένα σὲ ὠραία ἔκδοσις τοῦ ἔστειλε ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν εἰς τὴν ἁγίαν Ἑλλάδα ὁ τόσο βαθιὰ ποτισμένος ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἀρμονίαν Ἰταλὸς ποιητὴς, ὁ κ. Giuseppe Lipparini. Ἀπὸ τὰ ἐρωτικὰ τούτα τραγούδια ποῦ πρωτοφανήκανε στὴν Ροεσία, μερικὰ εἶχανε τυπωθῆ, μεταφρασμένα στοὺς ρυθμοὺς τοῦ πρωτότυπου, ρυθμοὺς ποῦ ἀκολουθοῦνε κι αὐτοὶ τοὺς ἀρχαίους ἑλληνικοὺς, ἓνα στὸ «Νούμα» καὶ ἄλλα στὰ «Παναθήναια». Γιὰ

τὸ εὐχαριστῶ πρὸς τὸν ποιητὴν, ὁ συνεργάτης μας τοῦ μεταφράζει καὶ τὸ ἐξῆς :

ΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ

Ἄγ. Ἱ θησαυροὶ μου φτωχοί, τῆς χαρῆς ἀνοσιφέλτου βρύση !
Ὡ Κίβη, θυμᾶσαι τὴν πρώτην

φορὰ, ποῦ στύλωσες πόθου ματιές στὰ κρυμμένα μυστήρια ;
Κατάρρα σὲ κείνη τῆ μέρα !

Ὅμως, θυμᾶμενη πῶς σου ἀντρεϊώθη τὸ αἱμάτινο ττόμα,
λυμένα τὰ γόνατα γέρονω.

ΦΥΛΛΟΛΟΓΟΣ

Σημ.—Βιβλία ποῦ ἔλαβε ἀκόμα ὁ «Νουμᾶς» : «Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν ἐν τῇ Νεοελληνικῇ» ὑπὸ Ἀθανασίου Χ. Μπούτσου. Ἐν Ἀθήναις, τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου 1910, σελ. 54 Δρ. 2.—«Περὶ τοῦ Νεοελληνικοῦ Λεξικοῦ», ἴδιος συγγραφεύς, ἴδιο τυπογραφεῖο, σελ. 4.—«Les Poèmes», nouvelle série No 1, revue. Paris, Juillet 1910, Falque, éditeur.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ.—Ἄφου μᾶς ξαναεῖπανε δια

τὸ σαλιὰ καὶ γινιστὰ γιὰ τὴν καθαρῆυσά τους, συχάσανε τὸν περασμένο μῆνα οἱ καθαλιέροι τῆς. Τσατίσματα—ὅπως λένε οἱ Συμυριοὶ—κᾶπου-κᾶπου. Ἡ «Ἀθηναία» (31 Ἰουλίου) γράφοντας γιὰ ἓνα κεινοῦριο περιοδικό, λέει πὼς βγήκε ἀποικιλῶτατον εἰς ὕλην καὶ καλλιτεχνικὰς εἰκόνας, ἀλλὰ καὶ πολὴν μαλλιαρῶσυνην, ἢ ὅποια ἀφαίρει [τί ἀφαίρει ;] ἀπὸ τὴν γενικὴν βαθμολογίαν τοῦ κομψοῦ αὐτοῦ τεύχους». Καὶ τὸ Ἄμπρός» τῆς ἴδιας μέρας, μιλώντας γιὰ τὶς διπλωματικὰς εἰρωνεῖτες τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ στοὺς ρεπορτέρηδες του, ποῦ τοὺς εἶπε γιὰ τὰ Πανεπιστημιακά, πρῶτα πὼς βρίσκεται στὴν ἀπροδοίκτηση τοῦ Προοιμίου καὶ ὕστερα πὼς ἔφτασε στὸ ἀχάριτη τῆς Σχολικῆς τοπογραφίας», γράφει : α—Τί εἶναι πάλιν αὐτό ; ἤρχισαν ἀλληλερωτώμενοι οἱ δημοσιογράφοι. —Αὐτὸ εἶναι μαλλιαρῶσιμος εἰς καθαρῆυσαν γλῶσσαν.»

Μὰ ἡ Ἄκρόπολη δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ κοιμηθῶνε σὲ χλωρὸ κλαρὶ τοὺς φίλους. Στὰ Λακωνικά τῆς (22 Ἰουλίου) γράφει γιὰ τοὺς «Πάτριους», πὼς ἀφῶ ἔχουν νὰ βγάξουν καὶ μοιράξουν τζάμπα τὸ ἀγαθὸν προθέσεων φυλλαράκι, καλὰ θὰ ἔκαμαν ἂν τὸ ἐζωντανοποιούσαν λιγάκι τὴν τε γλῶσσαν τὸ τε περιεχόμενον. Τὸ κύριον ἄρθρον, τὰ χρηστὰ διδάγματα, διπλωνόμενα καὶ ξανκδιπλωνόμενα, σὺν ρευματικὰ γερόντια, στῆς ὑπερκαθαρῆουσας τὰ παπλώματα, καταντοῦν ἀέρας φρέσκος» κτλ. Καὶ σ' ἄλλο φύλλο (29 Ἰουλίου) λέει γιὰ τὸν ὑποψήφιο κ. Π. Λαγοπάτη : «Δὲν θὰ ἦτο δυνατόν, ἀφῶ ἴμιλει πρὸς τὸν λαόν, νὰ μεταχειρίζεται γλῶσσαν ἀπλουστεράν ; Τὰ ὠραία του λόγια ζήτημα εἶναι ἂν ἐνόησαν οἱ μισοὶ ἐκ τῶν ἀκραστῶν, διότι ἐλέχθησαν εἰς στρυφνὴν καθαρῆυσαν.»

Καὶ μόνο στὰ «Παναθηναία» (τεύχος 235—6 τοῦ Ἰουλίου σελ. 216 καὶ 217) βᾶσταξε ὁ καυγάς. Τονὲ βᾶσταξε δηλαδὴ ὁ κ. Α. Σκιας (τὰ συχαρήγια μας ποῦ ἔγινε καθηγητῆς καὶ τὸ Πανεπιστήμιο !),

μὲ νέα ὅμως ὑποχώρηση. Παραδέχτηκε πιά πὼς ἡ δημοτικὴ ζῆ καὶ βασιλεύει καὶ εἶναι φιλολογικὴ ἀδιάλεκτος», δίπλα στὴν καθαρῆυσά του. Ἄφου δηλαδὴ κατέχομεν ἱκανὸν ἀριθμὸν δημοτῶν ἀσμάτων ἐξαιρέτου ποιητικῆς ἀξίας, ὑπάρχουσι δὲ καὶ παραδείγματα ποιητῶν εὐδοκίμως μεταχειρισθέντων διάλεκτον περίπου ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν ἀσμάτων ἐκείνων, δυνάμεθα νὰ καλλιεργήσωμεν καὶ τὴν δημῶδη ταύτην διάλεκτον ἰδίως μὲν ἐν τῇ ποιήσει, ἀλλ' οὐχ ἦτοον καὶ ἐν τῇ πεζογραφίᾳ εἰς ὅσα εἶδη φαίνεται εὐδοκιμοῦσα. Τοῦτο οὐδεμίαν βλάβην δύναται νὰ προξενήσῃ οὔτε εἰς τὴν γλῶσσαν οὔτε εἰς τὴν λογοτεχνίαν. Ἐπιβλαβὲς ὅμως καὶ ἄτοπον θεωρῶ μόνον τοῦτο, ἦτοι νὰ γράφῃ τις ἔργον τι ἐν τῇ καθαρῆυσῇ κατὰ τὰ ἰνέα δέκκατα καὶ ἔπειτα νὰ νομίζῃ ὅτι ὀφείλει νὰ ἐκχυδαίσῃ ἐκ τοῦ προχείρου καὶ ὅπως τύχῃ τὸ ὑπόλοιπον ἐν δέκκατον, ἔτι ἐπιβλαβέστερον δὲ νὰ νομίζῃ καὶ νὰ λέγῃ ὅτι ταῦτα πράττων γράφει δῆθεν τὴν δημοτικὴν καὶ νὰ ψάλλῃ κατὰ τῆς καθαρῆουσας μυρία ὅσα.» Πολὺ σωστά. Φαίνεται ὅμως πὼς ὁ κ. Σκιας μονάχα γιὰ τὰ «Παναθηναία» μιλάει καὶ γιὰ τὴν γλῶσσαν τους, ποῦ δὲν εἶναι οὔτε δημοτικὴ οὔτε καθαρῆυσα. Καὶ γι' αὐτὸ τὰ «Παναθηναία» βγαίνοντες νὰ τοῦ ἀπαντήσωμε καὶ νὰ διακευτέλωμε τὴν δημοτικὴν ποῦ εἶναι μὲ τὸ μέρος τῆς τοὺς φυσικοὺς νόμους, τὴν ἀλήθειαν, τὴν ζωὴν, τοῦ ἀπαντοῦνε μὲ τὴν ἀκανονιστῆ τους καθαρῆυσα καὶ τονὲ βρίζουνε τὸν ἄθροιστὸν πὼς ἀδὲν ἐπρόσεξαν», δὲν ξέρει δηλαδὴ τὸ ζήτημα. Τὸ ξέρει καὶ τὸ παραξέρει ὁ κ. Σκιας, ἀφῶ παραδέχεται τὴν δημοτικὴν καὶ στὴν πεζογραφίᾳ εἰς ὅσα εἶδη φαίνεται εὐδοκιμοῦσα—σ' ἓλα δηλαδὴ. Τὰ «Παναθηναία» δὲν τὸ ξέρωμε, ποῦ μόνον στὴν ποίησιν καὶ στὸ χωριατικὸν διήγημα τὴν παραδέχονται, καὶ σ' ἓλα τᾶλλα εἶδη τοῦ λόγου θέλωμε τὴν μιζοβάρβαρη καθαρῆυσά τους.

ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ἓνα φίλο, στὰ ξένα)

Ἀθήνα, 5 τοῦ Τριμηνη.

Ἐκλογὲς ἔχομε, κ' εἶδηται δὲ θὰ τῶπιρνες, ἂν οἱ κομματικοὶ μας ἀρχηγοί, γιὰ νὰ χτυπήσωμε τὸ Βενιζέλο καὶ τὸ Δραγοῦμη, δὲν ἀνκατεύανε τὸν κόσμον μὲ τοὺς ἄλλους Κρητικοὺς ὑποψήφιοις γιὰ τὴν Ἐθνοσυνέλευση. Τοὺς βᾶλανε κάλπη δίχως νὰ τοὺς ρωτήσωμε. Οἱ Νεότουρκοι ἀγριέψανε, οἱ Δυνάμεις μπήκανε στὴ μέση, φοβερίζουνε νὰ ξανακᾶμουνε κατοχὴ. Ὁ Μιχελιδάκης μὲ τοὺς ἄλλους δηλώσανε πῶς δὲν τὴν δέχονται τὴν ὑποψηφιότητα. Ὁ Βενιζέλος τὸ εἶχε δηλωμένο ἀπαρχῆς, μὰ νὰ δοῦμε τί θὰ βγῆ ἀπὸ τίς κάλπες. Γιατὶ φαίνεται πὼς στὴν Ἀθήνα τοῦλάχιστον οἱ Κρητικοὶ θὰ ψηφιστοῦνε, γιὰ τιμητικὴν ἐκδήλωσιν—ὅπως δὰ τόπε κι ὁ Ράλλης, ποῦ ἔγιν' ἀφορμὴ νὰ γίνῃ ἀληθινὰ διπλωματικὸ ζήτημα ἢ ἐκλογὴ. Ὡς τόσο ὁ Βενιζέλος, περνώνας ἀπὸ τὴν Βενετιὰ (ὅπου τοῦ βγάλανε πὼς ἀντάμωσε τὸν Ἰταλὸν δοῦκα τῶν Abruzzi, γιὰ νὰ τοῦ προσφέρει τὸ ἑλληνικὸν στέμα), ταξιδεύει στὴν Ἑλβετιὰ

και στο Μόναχο. — 'Αλήθειαι' σου συσταίνω να διαβάσης μιὰ συνέντευξη του Λραγούμη για τὰ ἐδῶ, πού τηλεγραφήθηκε στο Πρῆχτορειό του Χαβὰ στις 26 του περασμένου.

Ἐδῶ πού λές, στο διάστημα τούτου, ὕστερ' ἀπὸ αὐτὸ συνέδριο τῶν ὑποδιδασκῶν, εἶχαμε μιὰ μεσοαπεργία τῶν καφετζήδων κι ἀμαξιάδων. Ὁ Βασιλιάς μας, θέλοντας νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα τὶς μέρες τῶν ἐκλογῶν, ταξίδεψε στὴ Δῆλο, κι ἀπὸ κει στὴ Σύρα καὶ στὴν Τήνο, κι ὁ Διαδοχος ἀνάβαλε τὸν ἐρχομὸ του. Διοριστήκανε 10 καινούριοι καθηγητᾶδες στὸ Πανεπιστήμιο, μὰ νὰ δοῦμε ποιοὶ καὶ πόσοι ἀπ' αὐτοὺς θὰ δεχτοῦνε τὸ διορισμό. Ὑπογράφηκε Β. Διάταγμα πού καταργεῖ γιὰ τὸν χρόνον τὰ δύο στρατιωτικὰ σχολεῖα (Εὐελπίδων καὶ Ὑπαξιωματικῶν) καὶ κανονίζει τὴν ἴδρυση μιᾶς Πολεμικῆς Ἀκαδημίας. Βρίσκεται στὰ σκαριά μιὰ Χτηματικὴ Τράπεζα μὲ 20 ἑκατομμύρια κεφάλαια — γερμανικὰ λένε. Καὶ ξαναχίνεταί λόγος πὼς ἡ Κυβέρνηση θὰ περριτηθῇ μετὰ τὶς ἐκλογές, γιατί ἔτσι τὸ ἀπαιτοῦνε οἱ δύο πολεμικοὶ ὑπουργοί, Ζορμπὰς καὶ Μισούλης. Μαζωχτήκανε στὸ Ὑπουργεῖο τῶν Ἐσωτερικῶν 1720 δῆλωσες, παλιές καὶ νέες, γιὰ . . . μεταλλεῖα.

Ἀπὸ τὴν καλὴ μας γειτόνια στὴν Τουρκίαν, κακὰ χυμπάρια πάλι. Πολὺ αἰσιόδοξος εἶμουνα στὸ ἄλλο γράμμα μου, κ' εἶχα ἄδικο. Καὶ τὰ δύο γερμανικὰ θωρακωτὰ (τὸ «Φρεδερίκο Γουλιέλμο» καὶ τὸ «Βίσεμπουργκ») τάγροσσε ἡ Τουρκίαν γιὰ 20 ἑκατομμύρια φράγκα, καὶ κανονιοφόρες παραγγεῖλε, κι ἄλλα παζαρεύει. Οἱ Νεότουρκοι κοιτεῦσασε νὰ καταφέρουνε τὸ Χαμίτη νὰ βάλουνε στὸ χέρι τὰ 180 ἑκατομμύρια πού ἔχει αὐτὸς σὲ γερμανικὲς τράπεζες, γιὰ νὰ φτερίζουνε στόλο τρομερό. Συφωνήθηκε καὶ τὸ δάνειο, στὸ Παρίσι, γιὰ πεντέμισο ἑκατομμύρια τούρκικες λίρες, μὰ βρίσκουνε δυσκολίες γιὰ τὴν παραδοχὴ του στὴ γαλλικὴ Μπόρσα. Καὶ τὸν ἐμπορικὸ πόλεμο ἐναντίαν μας τὸν βραστοῦνε συστηματικὰ ὀργανωμένο. Κι ὁ βεζίρης τους ταξιδεύει στὶς Εὐρωπαϊκὲς αὐλές· περνώντας κι ἀπ' τὸ Βουκουρέστι, ἐκλεισε φαίνεται συνεννόηση μὲ τὴν Ρουμανίαν — συνεννόηση πού ἔκανε τὴ Βουλγαρίαν νὰ μαζέψῃ, τὰ λουριά της. Γιατί αὐτὲς τὶς μέρες, ἀφορμὴ τὰ βᾶσανα πού τραβούσαν οἱ χωριάτες τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τὸν τούρκικο στρατό, ἄρχισε τὸ λιανοτούφεκο ἀπὸ ἀντάρτικες συμμορίες, καὶ κονάκια καθήκανε, καὶ πρόσφυγες πολλοὶ φύγανε στὴ Βουλγαρίαν γιὰ νὰ γλυτώσουνε ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Δὲν ἀκούγονται πιὰ οὔτε οἱ ἐπικρατοῦντες : Ἀρβανίτες, Δρεῦσοι καὶ Μπεντουῖνοι. Καὶ ἐνῶ τὸ Μαυροβούνι εἰτοιμάζεται νὰ προβιθαστῇ ἀπὸ ἡγεμονίαν σὲ βεσῆλειο, κ' ἡ Πόλη τοῦ στέλνει τὰ συχαρήκια της, ἀπὸ τᾶλλο μέρος φυλακώνει τοὺς Σαμιῶτες ἀποσταλμένους πού πήγανε νὰ παραπονεθοῦνε γιὰ τὴ Σάμο. Μὰ φαίνεται πὼς εἶδε πιὰ ὁ Θεὸς τᾶδικο, κ' οἱ Δυνάμεις ἀποφασίσασε νὰ ζετάσουνε τί τρέχει σὲ κείνο τὸ ἄμοιρο νησί. Νὰ δοῦμε τώρα, θὰ συγκινηθοῦνε καὶ μὲ τὸ ἐκκλησιαστικὸ ζήτημα ; Ὁ Πατριάρχης εἰτοιμάζει Μαύρη Βίβλο γιὰ τὴ συστηματικὴ καταδίωξη τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ἀπὸ

τότε πού ἔγινε τὸ νεοτούρκικο Σύνταγμα. Κάλεσε τὴν Ἐθνοσυνέλευση γιὰ τὴν 1 τοῦ Σεπτέβρη, μὰ τὸ Τούρκικο Ὑπουργεῖο τοῦ ἔστρεψε πίσω τὸ τακρίρι του καὶ φοβέρισε νὰ μοποδίση ἀκόμα καὶ τὰ Δυὸ Σώματα νὰ συνεδριάσουνε στὸ Πατριαρχεῖο. Δὲ δέχτηκε ὁ Τούρκος ὑπουργὸς οὔτε τὴν ἀναφορὰ πού στείλανε τὰ Δυὸ Σώματα. Μὰ τώρα τελευταῖα τὰ πράματα φρίνουνται μαλακώτερα, κ' ἡ Συνέλευση θὰ μαζωχτῇ στὴν Πόλη, ἀπάνου κάτου τὸν ἴδιο καιρὸ πού θάχουμε οἱ Ἑλλαδικοὶ ἐδῶ τὴ δική μας.

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Διαδοχοὶ τοῦ Κόντου, στὴν ἔδρα «τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων», πάλι στὸν κ. Μιστριώτη διοριστήκανε δύο νέοι καθηγητᾶδες : ὁ κ. Πέτρος Ν. Παπαγεωργίου, γυμνασιάρχης ὡς τὰ τώρα στὴ Θεσσαλονικὴ καὶ ἐμέλος τῆς ἐπιτροπείας καὶ τακτικὸς ἐργάτης τοῦ Λεξικοῦ τῆς λαλουμένης» (δηλαδὴ τῆς Δημοτικῆς), καὶ ὁ κ. Ἀντρέας Ν. Σκιας, ἐφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ὡς τὰ τώρα καὶ ἐρασιτέχνης γλωσσολόγος.

— Δοιπὸν ἔχουμε στὴν ἴδιαν ἔδρα : Ἐναν πρόμαχο τῆς καθαρεύουσας, ἕναν ἐπιστήμονα πού δουλεύει ἀκούραστα γιὰ τὴν ἀπερυσυλλογὴν τοῦ θησαυροῦ τῆς λαλουμένης» Ἑφημ. τῆς Κυβερνήσεως, Παράρτ. Τεύχος Β' σὺλλ. 35 τῆς 15 Ἀπριλίου 1910), κ' ἕναν ἀρχαιολόγο πού ἄρχισε νὰ κηρύττει πὼς ἡ δημοτικὴ εἶναι καὶ φιλολογικὴ γλώσσα (κοῖτα παραπάνω στὸ «Ζήτημά μας»).

— Τὴν ἴδια μέρα πού διοριστήκανε, τὸ «Ἀθῆναϊο» ἐπαίξει τὰ «Μαλλιὰ-Κουβάρια», τὴν ἔξυπνη κομψοῖα τοῦ φίλου κ. Ν. Λάσκαρη.

— Ὁ ὑπεοδιαπρεπὴς Πατριὸς δημοσιογράφος κ. Μ. Σακελλαρίου ἔβγαλε καινούρια βδομαδιατικὴ φημερίδα μὲ τὸν τίτλο «Ἡ Κραυγὴ τοῦ Ἐκπνεόντος Ἑλληνισμοῦ», κ' ἡ «Ἀκρόπολις» τὸν εὐαρέτησε γράφοντας :

— Ὁ μῆκος τοῦ τίτλου ἐνθυμίζει Ρουμελιώτικο σπληνάντερο. Πὼς θὰ διαλαλεῖται αὐτὸς ὁ τίτλος ; Ὡς ἐννοια δὲ πλέον ἢ εἰδεχθέστατος.»

— Κόβουνται οἱ θεατρικογράφοι μας νὰ μεταφράσουνε τὴ γαλλικὴ(;) λέξη comédie, κι ἄλλος τὴ λέει «δραματίον», ἄλλος «κομμεντί» κι ἄλλος προσκαλεῖ τὸν κ. Λάσκαρη νὰ ἐξελληνίσῃ...τὴν ἑλληνικὴ λέξη.

— «Ἐάν ἡ μνήμη δὲν μᾶς ἀπατᾷ (si la mémoire ne nous trompe pas)» — ὅπως θὰ γράφανε στὰ κομψὰ τους χρονογραφήματα — «αἰκίνοσ ὁ πτωχὸς Μένανδρος (ce pauvre Ménandre)», πού ἔγραφε στὰ 300 π. Χ. δράματα οἰκογενειακὰ πολὺ συγκινητικώτερα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ κ. Τσοκόπουλου καὶ τοῦ κ. Ξενόπουλου, πρόλαβε, καὶ παίρνοντας τὴ γαλλικὴ λέξη comédie τὰ βάρφισε «κομωδίες».

— Διαβάσαμε σ' ἕνα χρονογράφημα ἀπερὶ κορανίου δημοιάζοντος πρὸς θεοφροῦρητον καὶ τσομπαννοσπληθὲς Ἀττικὸν δάσος». — Καημένοι Μαλλιάροι !

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Τάρταρο, ἐδῶ. Ἡ Μύρρα τοῦ ποιητῆ σου εἶναι φυσικὰ ἡ Μύρρα· μὰ, βλέπεις, γιὰ νὰ δείξῃς πὼς ξέρεις καλὰ ξένες γλώσσες, κάνεις πὼς ξεχνᾷς τὰ ἑλληνικά. — κ. Σπ. Α. ἐδῶ. Σὲ νοιώσαμε ! ἄλλοῦ τὰ θεατρικά σου κόλπα. Γιὰ τίτοιες ὑπόθεσες, μονάχα οἱ σοφοὶ θεατρικογράφοι τῶν ἡφημερίδων εἶναι ἀρμόδιοι. Ἐμεῖς δὲν ἀνακατευόμαστε. — κ. Θεμ. Μπαμ. στοὺς Ἀ. Σαοάντα καὶ κ. Γ. Ὑπερ. στὴ Σμύρνη. Λάβαμε τὴ συντρομὴ τοῦ 1910 κ' εὐχαριστοῦμε. — κ. Α. Στ. στὴν Ἰθάκη. Ἡ «Γραφία Ζωή», πού λές, εἶναι revue littéraire d' art et de critique», ἔχει καὶ ἰδανικά (ἔχει ἐλατήρια, σὰν τὸ «Νουμά»), καὶ τῆς τὰ σεβόμαστε. Ὁ κ. Μποτσάρκος ἐδῶ, ἔχει μιὰ φῖνα μπογιὰ πού τοὺς γέρονε στὴ στιγμὴ τοὺς κάνει νέους.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΑΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 40,000,000-ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡ.9,275,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Διεύθυνσις τηλεγραφική : « ΑΘΗΝΑ-ΓΚΗ »

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ :

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ : 'Εν Πειραιῖ, Πάτραις, Σέρφω, Καλάμαις, Τριπόλει, Βόλω κ.λ. Λορίσση.

ΕΝ ΚΡΗΤῃ : 'Εν Χανίοις, 'Ηρακλείω και Ρεθύμνω.

ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ : 'Εν Κ/πόλει ('Υ/μα ἐν Γαλατᾶ, μετὰ Πρακτορείου ἐν Σταμπούλ), 'Αμιαῶ, Τραπεζοῦντι, Κερασοῦντι, Μερσίνη, Σμύρνη, Θεσσαλονίκη, Σέρραις, Καβάλλα, Ξάνθη, 'Ιωαννίνοις, Χίω.

ΕΝ ΑΙΓΥΠΤῳ : 'Εν 'Αλεξανδρείᾳ (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Midan), Καίρω (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Mousky), Ζαγαζίκ, Μανσούρα

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῳ Ε C (No 22 Fenchurch Street), ἐν ΛΕΜΕΣῳ (Κόπρου) καὶ ἐν ΧΑΡΤΟΥΜ Σουδάν).

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 17]30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1910

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

<i>Διαθέσιμα :</i>	
'Εν τῷ Ταμείῳ καὶ παρ' ἐγκυρίοις Τραπεζαῖς Δρ. 13,726,974.83	
Παρά Τραπεζ. ἐν Εὐρώπῃ καὶ Σ μκτα ἐν χαρτοφυλακίῳ » 13,298,300.26	Δρ. 27,020,275.09
Προεξοφλήσεις καὶ Προκαταβολαὶ ἐγγραμματίων » 25,314,767.24	
<i>'Ηγγυημένοι λογαριασμοὶ :</i>	
ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων Δρ. 55,775,292.01	
δι' ἐμπορ. καὶ ἄλλων ἐγγυήσεων » 40,130,241.35	» 106,277,477.72
ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων » 10,371,944.36	
Τρέχοντες λ/σμοὶ χρεωστικοὶ » 16,664,033.80	
'Ομολογίαι 'Εθνικῶν Δανείων, Διμερικῶν Ταμείων καὶ Ἀνωνύμων 'Εταιριῶν » 10,473,394.50	
Χρεώγραφα καὶ τοκομερίδια » 8,841,839.26	
Συμετοχαὶ εἰς ἐπιχειρήσεις. » 3,570,524.55	
Κτήματα Τραπεζῆς. » 4,723,886.22	
'Εγκαταστάσεις καὶ ἐπιπλα Κεντρικοῦ καὶ Ὑποκαταστημάτων » 806,574.—	
	Δρ. 203,797,772.38

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον 'Εταιρικόν Δρ. 40,000,000.—	
Κεφάλαιον τακτικόν 'Αποθεματικόν » 5,275,000.—	
'Αποθεματικόν Προνοίας » 4,000,000.—	
Καταθέσεις Δρ. 92,470,278.04	
Ταμιευτήριον » 11,970,821.52	» 104,441,099.56
Τρέχοντες λ/σμοὶ πιστωτικοὶ » 13,371,143.68	
'Υποκαταστήματα » 2,367,508.06	
'Εξωτερικοὶ λ/σμοὶ » 19,863,876.51	
Προσωρινὸι λ/σμοὶ καὶ διάφορα » 15,479,144.57	
	Δρ. 203,797,772.38

'Ο Γενικὸς Διευθυντῆς
Z. K. ΜΑΤΣΑΣ

'Ο Διευθυντῆς τοῦ Λογιστηρίου
Φ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

'Η Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ Προεξοφλήσεις, Εἰσπράξεις γραμματίων, Προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, Ἀνοίγει τρεγουμενοὺς λογαριασμοὺς ἠγγυημένους καὶ ἐν γένει ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης τραπεζικῆς καὶ ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ συμφερωτάτου ὅρου, Δέχεται χρεώγραφα πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων, 'Ενοικιάζει χρηματοκιβώτια εἰς ἰδιώτας, Δέχεται καταθέσεις χρημάτων εἰς χρυσὸν καὶ τραπεζογραμμάτια πληρώνουσα τόκον :

3 0/0 εἰς πρώτην ζήτησιν, 3 1/2 0/0 διὰ καταθέσεις ἑξ μηνῶν,

4 0/0 διὰ καταθέσεις ἑνὸς ἔτους, 5 0/0 » » δύο ἔτων καὶ ἐπέκεινα.

Διὰ τὰς εἰς τὸ Ταμιευτήριόν της, λειτουργοῦν καθ' ἐκάστην, καταθέσεις ὡς καὶ διὰ τὰς χάριν ἀγαθοεργῶν σκοπῶν, πληρώνει τόκον 4 0/0.